KPSS 2016

Genel Yetenek Genel Kültür

Tahmini Çıkacak Konular

Bunları Görmeden Sınava Girme

ihtiyaç YAYINCILIK

ihtiyacyayincilik ihtiyacyayincilik #ihtiyacyayincilik ihtiyacgrup.com

SÖZCÜKTE VE SÖZDE ANLAM

I. Deyimler

ÖNEMLİDİR

- İki ya da daha fazla sözcükten oluşan herhangi bir olayı, durumu çarpıcı bir şekilde işleyen söz öbekleridir.
  - ★ Yemeği fazla kaçırınca bütün gece uyuyamadı.

cümlesinde **"fazla kaçırmak"** sözü, "aşırı yemek" anlamına gelen bir deyimdir.

- ★ Rakibi hafife alırsan kaybedersin.

cümlesinde **"hafife almak"** sözü, "önemsiz saymak" anlamına gelen bir deyimdir.

Deyimlerle atasözleri genelde karıştırılır. Bunları karıştırmamak için iki özelliğe dikkat etmek gerekir:

- Atasözleri genelde cümle biçimindedir, deyimler ise sözcük öbeğidir.
- Atasözleri ya bir kural belirtir ya da öğüt verir, deyimler ise bir durumu karşılar.

II. Kalıplaşmamış Sözler

- Bir paragraf veya uzunca bir cümle verilir ve bizden, buradaki altı çizili bölümün anlamını seçeneklerde bulmamız istenir. Bu tip sorularda altı çizili bölüm büyük olasılıkla mecazlı bir söz olacaktır. Bu durumda, altı çizili sözün ne anlama geldiği ve bunun yerine ne getirilebileceği düşünülür. Bulunan bölüm, seçeneklerde aranır.

★ Anı ölümsüzleştirmek için fotoğraf çektirmek isteyen herkes aynı kareydi.

Bu cümledeki altı çizili söz "unutulmayı engellemek" anlamında kullanılmıştır.

★ Depremzedelerin sessiz çığlıklarını duyabiliyor musun?

Bu cümledeki altı çizili söz "acısını susarak gösterme" anlamında kullanılmıştır.

★ Yaşamının merkezine almıştı eşini ve çocuklarını, sadece onlar için yaşıyordu.

Bu cümledeki altı çizili söz, "hayatta en çok önem verilen" anlamında kullanılmıştır.

CÜMLEDE ANLAM

BU BİLGİLER SORU ÇÖZDÜRÜR.

I. Cümlede Söz Konusu Olanlar

1. Nesnel Yargı

- Kişiden kişiye değişmeyen, tartışılmayan, kanıtlanabilir, objektif yargılardır. Kişinin duygu ve düşüncelerine yer verilmez. Düşsel ögeler ve yorum yoktur.
  - ★ Barajlardaki su seviyesi giderek düşüyordu.
  - ★ Sarı saçlı, beyaz tenli bir adam bankta yalnız oturuyordu.

2. Öznel Yargı

- Kişiden kişiye değişen, tartışılabilen, kanıtlanamayan, subjektif, taraflı yargılardır. Öznel yargılar, göreceli yargılardır. Kişinin duygu, düşünce ve yorumu söz konusudur.
  - ★ Duvardaki tablolar salona ayrı bir hava katmış.
  - ★ Maviyle yeşilin bir arada olduğu bu kıyı kasabasına tutulmamak elde değil.

3. İçerik (Konu)

- Bir eserde ya da parçada, ele alınan unsura içerik (konu) denir. **"Yazar ne / neyi anlatıyor?"** sorusu konuyu buldurur. Bir düşünce, kavram, duygu, varlık ya da olay, eserin konusu olabilir.
  - ★ Yazar, kitabının her bölümünde farklı bir çocukluk anısından bahsediyor.
  - ★ Romanda bir genç kızın dramı ele alınmış.

II. Cümlede Anlam İlişkileri

Neden - Sonuç İlişkisi (-dığı için)

- Bu tür cümlelerde eylemin yapılmasının bir nedene bağlı olduğu anlamı vardır. Yüklem durumundaki sözcüğe **"Niçin?"** diye sorulduğunda **"-dığı için"** cevabı alınıyorsa cümlede neden-sonuç ilişkisi vardır. Böyle cümlelerde genellikle neden önce, sonuç sonradır.

★ Baraj kapakları açıldığı için (Neden) tarım alanları sular altında kalmış. (Niçin?) (Sonuç)

cümlesinin yüklemine **"Niçin?"** diye sorulduğunda **"baraj kapakları açıldığı için"** şeklinde cevap verilir. O hâlde cümlede neden- sonuç ilişkisi vardır.

Neden anlamını "-dığı için, -dığından, diye, ki..." gibi ek ve sözcükler sağlayabilir.

Amaç - Sonuç İlişkisi (-mek için)

- Amaç anlamı taşıyan cümlelerde, eylemin hangi amaca bağlı kalarak gerçekleştiği vurgulanır. Bu tip cümlelerde **"Hangi amaçla, amacın ne?"** sorusunun cevabı vardır ve **"-mek için"** anlamı her zaman görülür.

★ Temiz hava almak için (Amaç) ormana doğru yürüdük. (Hangi amaçla?) (Sonuç)

Neden – sonuç ilişkisi ile amaç – sonuç ilişkisi birbirine karıştırılmamalıdır. Cümledeki "için" sözcüğü yerine "amacıyla" sözcüğü kullanılabiliyorsa o cümle, amaç - sonuç; kullanılamıyorsa neden - sonuç cümlesidir.

Koşula Bağlılık İlişkisi (–sa, –se)

- Eylemin gerçekleşmesini bir koşula bağlayan cümlelere denir. Yükleme sorulan **"Hangi şartla, hangi takdirde?"** gibi sorularla koşula bağlılığın olup olmadığı bulunabilir.
  - ★ Düzenli egzersiz yaparsa kısa sürede zayıflar.

cümlesinde **"zayıflar"** yargısının gerçekleşmesi için **"yaparsa"** koşulunun gerçekleşmesi gerekir.

"-sa, -se, -dıkça, -dikçe, -madan, -meden, -ınca, -ince; mı, mi, üzere, ama, fakat, şayet..." gibi ek ve sözcükler cümleye koşul anlamı katarlar.

Gerekçeli Yargılar

- Yargının açıklamasıyla birlikte verildiği cümlelerdir. Bu tür cümlelerde önce sonuç, sonra neden verilir. Neden - sonuç cümlelerinin tersidir. Gerekçeli yargılar, her zaman "çünkü" açıklama bağlacını kullanmaya uygundur.

★ Asansörlerin bakımı zamanında yaptırılmalıdır (Sonuç) çünkü (Neden bağlacı) en ufak bir ihmal ölümcül kazalara yol açabilir. (Gerekçe)

cümlesinde sonuç cümlesi, "neden"den yani "gerekçe"den önce söylenerek gerekçeli yargı oluşturulmuştur.

III. Cümle Tamamlama

- Her cümle kendi içinde bir anlam bütünlüğüne sahiptir. Cümle tamamlanırken cümlenin bu özelliğine dikkat edilir. Cümlede boş bırakılan yer ya da yerlerin önünde ve sonundaki sözcüklere, sözlere; seçeneklerden anlamca uyum sağlayacak olanlar bulunur.

Cümle tamamlama sorularında önce boşlukları olan cümleyi dikkatlice okuyalım. Onun anlamını sezmeye çalışalım. Sonra anlamın yüklü olduğu sözcük, söz ya da kavramların altını çizelim. Bunlar, boşlukların önünde ya da sonunda yer almış olabilir. Çıkardığımız anlamı, bulduğumuz anahtar sözcükleri seçeneklerde verilenlerle anlamca uygun biçimde ilişkilendirerek en uygun olanı bulduğumuzda doğru cevabı işaretleyelim. Böyle soruları çözerken boşlukların önünde ya da sonundaki sözcük, söz ya da kavramlar arasında anlamca ilişki kurma taktik ve yöntemini uygulayalım.

IV. Cümle Oluşturma

- Karışık olarak verilen sözlerin anlamlı bir bütün hâline getirilmesidir. Verilen sözlerden anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturmak için cümlenin ögeleriyle ilgili özellikleri, sözlerin birbiriyle anlamca ilişkilerini çok iyi bilmek gerekir.

Bu sorularda cümleyi doğru oluşturabilmek için; önce yüklem, sonra diğer ögeler bulunmalıdır.
Bağlaçlara ve edatlara dikkat edilmeli, tamlamaları oluşturan sözcükler gözden kaçırılmamalıdır.

- Anlamlı ve kurallı bir cümlede yüklem sonda bulunur. Buna göre numaralanmış sözlerin anlamca birbirleriyle, görevce yüklemle ilişkilerini gözeterek anlamlı ve kurallı cümleyi oluşturabilir ve hangi sözün kaçıncı olduğunu görüp doğru seçeneği bulabiliriz.

V. Kesin Yargı

- Böyle sorularda cümleden kesin olarak çıkarılabilecek yargıların bulunması istenir. Bu yüzden cümlenin dikkatlice okunması ve ipuçlarının bulunması gerekir. Özellikle başta verilen cümle ile seçenekteki yargıların birbirleriyle anlamca örtüşen sözcük ya da sözlerini bulmak, bizi doğru cevaba götürür.

Kesin yargı sorularında önce öncüldeki cümleyi dikkatlice okuyalım. Okurken de cümleden bizi kesin yargıya ulaştıracak verileri taşıyan sözcük, söz ya da kavramların altlarını çizelim. Sonra seçeneklerde altlarını çizdiklerimizle anlamca örtüşecek sözcük, söz ya da kavramları bulup doğru cevabı işaretleyelim. Böyle soruları çözerken öncülde altını çizdiğimiz ve cümleden bizi kesin yargıya götürecek sözcük, söz ve kavramları anlamca birbirleriyle örtüştürme yöntemini uygulayalım.

PARAGRAF

- Her türden düşünce, duygu, bilgi ve öneriyi belli bir bütünlük içinde anlatan, açıklayan düşünce birimine **paragraf** denir.
- Sözcük, bir anlam; cümle, bir yargı; paragraf ise bir **düşünce birimi**dir.
- Her paragraf, ana konuya bağlı olarak yazının bir yönünü ele alır, işler ya da aydınlatır.
- Büyük yazının bir bölümü olan bir paragrafta ana konunun dışına çıkılmaz.
- Paragraf, bir düşünce birimi olduğundan onun anlatım akışını, konu bütünlüğünü bozacak cümle ya da cümleler onda yer alamaz.

I. Ana Düşünce

Paragraf sorularının yarısı bu konudan gelmektedir.

- Yazarın okuyucuya iletmek istediği mesaja **ana düşünce** denir.
- Kimi yazarlar ana düşünceyi şöyle açıklamıştır: Ana düşünce, açık denizde yol alan bir geminin yön belirleyen dümenidir.
- Bir yazıda birçok düşünce yer alır. Bunların hepsi ana düşünceye bağlıdır.
- Ana düşünce; öne sürülen, savunulan, açıklanan, kanıtlanmaya çalışılan temel düşüncedir.
- Ana düşünce, parçanın bir cümlelik özeti durumundadır. Geliştirilmeye, açıklanmaya uygunlukta ve yardımcı düşünceleri anlam kapsamına alabilecek niteliktedir.

II. Paragrafta Konu

- Paragrafta ele alınan düşünce, olay ya da duruma **konu** denir.

III. Yardımcı Düşünceler

- Ana düşünceyi açan, destekleyen, geliştiren düşüncelere **yardımcı düşünceler** denir.
- Yardımcı düşünceler, ana düşünceye ters düşemez, onun anlam bütünlüğünü bozamaz.

Bu konudan yaklaşık 5 soru gelir.

IV. Paragrafta Yer Değiştirme

- Verilen cümleler anlamca sıralandığında mantıksal bir bütünlük oluşturmalıdır. Çünkü bir parçadaki cümlelerin yanlış yerde bulunması, parçanın anlam bütünlüğünü bozar.

Verilen cümlelerin –ilk önce– hangisinin giriş cümlesi, hangisinin sonuç cümlesi olduğuna dikkat edilmelidir. Anlam akışını bozan cümle bulunursa bu tip sorularda seçeneklere bakarak daha hızlı bir şekilde soruyu cevaplandırırız.

V. Paragraf Oluşturma

- Her paragraf belli bir akış sistemi içinde oluşturulur. Bu; giriş, gelişme ve sonuç sıralamasına göre gerçekleşir. Giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine ait kurallar, bu soru tipinin temelini oluşturur.
- Öncelikle giriş bölümünün, kendinden önce anlatılanları hatırlatmayan tarzda ve tanıtıcı, kısa ifadelerle oluşması gerekir.
- Gelişme bölümünün, parçanın en geniş bölümü olduğu ve genellikle yardımcı düşüncelerin burada bulunduğu unutulmamalıdır.
- Sonuç bölümünün ise etkili, parçayı bir sona bağlayıcı olması gerekir.
- Bu kurallar çerçevesinde incelenen bir sıralama sorusu rahatlıkla çözülür.

Bu soru tipinde önce "sonuç" bölümünü bulmak, birçok sorunun çözümünde fayda sağlayacaktır.

Cümleler arasında anlam bağı bulunduğu gibi sözcük ortaklığı da bulunur. Bu yüzden cümlenin öncesinde ve sonrasında geçen sözcüklere de dikkat etmek gerekir.

YAZIM KURALLARI

BU BİLGİLER SORU ÇÖZDÜRÜR.

I. Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler

- Özel adlardan önce ya da sonra gelen unvan, lakap ve sıfatlar büyük harfle başlar.
  - ★ Doktor Emel Hanım, Yüzbaşı Ahmet Bey, Avukat Ersel...
- Dağ, ova, deniz, akarsu, göl vb. yer adları özel adla kullanıldıkları zaman büyük harfle başlar.
  - ★ Ağrı Dağı, Meriç Nehri, Konya Ovası, Ege Denizi...
- Ülke, şehir, ilçe, köy, sokak, mahalle, cadde adları büyük harfle başlar.
  - ★ Almanya, Edirne, Kızılay, Fırat Caddesi, Menekşe Sokak...

İl, ilçe, bucak, köy, kasaba sözcükleri özel adla kullanılsa bile küçük harfle yazılır.

✸ Ankara ili, Sincan ilçesi, Gökler köyü...

- Özel adlara getirilen yer – yön adları, bildirdiği addan önce gelirse (yani sıfat olursa) büyük harfle; sonra gelirse küçük harfle başlar.
  - ★ Batı Avrupa ⇒ Avrupa'nın batısı
  - ★ Güney Kore ⇒ Kore'nin güneyi
  - ★ Kuzey Amerika ⇒ Amerika'nın kuzeyi
- Tarihi belli gün ve ay adları büyük harfle başlar.
  - ★ 13 Mayıs 1984 Cuma günü doğmuş.

Cümledeki gün ve ay adlarının büyük harfle başlaması, bir sayı ile kullanılmalarına bağlıdır. Yani gün ve aylar bir sayı ile kullanılıyorsa büyük, kullanılmıyorsa küçük harfle başlatılarak yazılır.

✸ Bu pazar pikniğe gidelim.

- Saray, köşk, han, kale, köprü, anıt vb. yapı adlarının bütün sözcükleri büyük harfle başlar.
  - ★ Topkapı Sarayı, Çankaya Köşkü, Ankara Kalesi, Bilge Kağan Anıtı...

II. "De"nin Yazılışı

- Türkçede iki farklı görevde **"de"** vardır:
  - ★ Bağlaç olan **"de"**
  - ★ Hâl eki olan **"-de"**

A. Bağlaç Olan "de"

- Cümlede başka şeylerin de olduğu anlamını verir.
- Cümleden çıkarıldığında cümlenin anlamı daralır ama bozulmaz. Bağlaç olan **"de"** daima ayrı yazılır. **(Dahi, ek olarak, herkes gibi, bile anlamı da verir.)**
  - ★ Ben de seni özledim.
  - ★ Bu markette de kalmamış ekmek.

cümlelerinde **"de"**'leri çıkarırsak anlam bozulmaz fakat anlamda daralma olur.

- Bağlaç olan "de" ünsüz sertleşmesine uğramaz.
  - ★ O da çok iyi hazırlanmış.
  - ★ Yüzünü de yıka ki serinleyesin.

B. Hâl Eki Olan "-de"

Sözcüğe; bulunma, kalma anlamı katar. Cümlede yer, zaman bildirecek şekilde de kullanılır. Cümleden çıkarıldığında cümlenin anlamı bozulur. Büyük ünlü uyumuna ve sert sessizlerin benzeşmesi kuralına göre **"-de, -da, -te, -ta"** olur.

Hâl eki olan "-de" bitişik yazılır.

- ✱ Ağaçta meyve bitmedi bu yıl.
- ✱ Yüreğimde bir sızı var.
- ✱ Buralarda çok dolaşma.

cümlelerindeki **"-de"**'leri çıkarırsak cümlelerin anlamsız hâle geldiği görülür.

Cümledeki "de"yi çıkardığımızda anlam bozuluyorsa "-de" hâl ekidir ve sözcükle bitişik yazılır. Ama anlam bozulmuyor sadece daralıyorsa "de" bağlaçtır ve sözcükten ayrı yazılır.

III. "Ki"nin Yazılışı

Türkçede üç tür **"ki"** vardır:

A. Sıfat Yapan "-ki"

- Sıfat yapan "-ki" bitişik yazılır. Eklendiği sözcüğe "ait olan" anlamı katarak sözcüğün sıfat olmasını sağlar. Cümleden çıkarılamaz, çıkarılırsa anlam bozulur. Genellikle **"-de"** ekiyle kullanılır. **"-deki"** biçiminde kalıplaşmıştır.
  - ★ Akşamki maçın sonu hüsrandı.
  - ★ Yanımdaki yolcu uyuyordu.
  - ★ Yüreğimdeki ezgiyi dinle.

cümlelerinde **"-ki"** eki eklendiği sözcüğü sıfatlaştırmıştır.

B. İlgi Zamiri Olan "-ki"

- İlgi zamiri olan "-ki" bitişik yazılır. Daima bir adın yerine geçer ve cümleden çıkarılırsa cümlenin anlamı bozulur. Her zaman tamlayan ekiyle kullanılır. **"-in, -im"** eklerinden sonra gelir.
  - ★ Benim defterim güzel ama senin**ki** daha güzel. **(senin defterin)**
  - ★ O ağacın erikleri ekşi, bunun**ki**lerse çok tatlı. **(bunun erikleri)**

cümlelerinde **"-ki"** adın yerine geçmiştir.

C. Bağlaç Olan "ki"

- Birbiriyle ilgili cümleleri ve cümle değerindeki sözleri bağlayan **"ki"** ayrı yazılır. Cümlede açıklama anlamı verir. Cümleden çıkarıldığında cümlenin anlamı çoğunlukla bozulmaz. Çekimli fiillerden, yüklemlerden sonra gelen **"ki"**'ler daima bağlaçtır.
  - ★ Anladım ki hiç kimse yerini dolduramayacak.
  - ★ Yeter ki güven bana.

Cümlede, "ki"den sonra sözcüğe "-ler" çoğul ekini eklediğimizde sözcük anlamsızlaşıyorsa "ki" bağlaçtır ve sözcükten ayrı yazılır. Eğer anlamsızlaşmıyorsa ektir ve sözcüğe bitişik yazılır.

"ki" bağlacı, "oysaki, hâlbuki, belki, mademki, sanki, meğerki, çünkü, illaki" sözcüklerinde kalıplaşmış olarak bitişik yazılır.

IV. Bitişik Yazılan Birleşik Sözcükler

- Tür, anlam ve şekil değişikliğine uğrayan birleşik sözcükler bitişik yazılır.
  - ★ hanımeli, dedikodu, ateşkes...
- Yer adları bitişik yazılır.
  - ★ Gaziantep'ten çıktık. İlk önce Eskişehir'e oradan da Çanakkale'ye geçeceğiz.
- Belirsizlik anlamı taşıyan birleşik sözcükler bitişik yazılır.
  - ★ **Hiçbir** şeyde gözüm yok.
  - ★ **Birkaç** gün uzaklaş.
  - ★ **Birdenbire** geldi aklıma.
  - ★ **Birtakım** sorunlar zamanını almıştı.

Türkçedeki bütün "şey"ler ayrı yazılır.

• her şey, bir şey...

- Yardımcı fiille kurulan birleşik fiillerde ses düşmesi ya da türemesi oluyorsa sözcükler bitişik, olmuyorsa ayrı yazılır.
  - ★ yardım etti, nazar etti, yolcu etti, sağ ol, arz ederim, affetti, hissetti, zannetti, sabretti, kayboldu...
- Kurallı birleşik fiiller (yeterlik, sürerlik, tezlik, yaklaşma fiilleri) daima bitişik yazılır.
  - ★ açabilirim, gidedurun, donakaldı, alışagelmiş, düşeyazdı, taşıyıver...

V. Sayıların Yazılışı

- Sayılar yazıyla yazılabilir. Bu durumda sayı bildiren her sözcük ayrı yazılır.
  - ★ Bu apartmanda **seksen iki** kişi oturuyor.
- Banka işlemlerinde, çek ve senet gibi belgelerde sözcüklerin hepsi bitişik yazılır.
  - ★ # Elliüçmilyonsekizyüzyirmibeş #
- Rakamla yazılmış bir sayıya gelen ekler, kesme işaretiyle ayrılır.
  - ★ İzlemek istediğin film saat 21.10'da başlıyor.
  - ★ 23 Nisan 1923'ü Atatürk, çocukların bayramı ilan etmiştir.
  - ★ Temmuz'un 4'ü Amerika'nın kurtuluş günü olarak kutlanıyor.
- Rakamlardan sonra gelen ekler, rakamın okunuşuna uygun olarak yazılır.
  - ★ 4'üncü ⇒ dört - üncü
  - ★ 2'nci ⇒ iki - nci
  - ★ 8'inci ⇒ sekiz - inci
  - ★ "Dershane sınavında 6'ıncı olması büyük başarı." cümlesindeki altı çizili sözcük yanlış yazılmıştır. Çünkü rakamlardan sonra gelen ekler, rakamın yazıya çevrilmiş biçimine uygun olarak yazılır. Altı çizili sözcük "6'ncı" şeklinde olmalıydı.

VI. İkilemelerin Yazılışı

- İkilemeler ayrı yazılır.
  - ★ Yavaş yavaş toparlanma dönemine giriyor.
  - ★ Olur olmaz problemlerle zaman harcamak anlamsız.
  - ★ Düğün hazırlıkları aşağı yukarı bitmek üzere.
  - ★ Al al yanakları beni benden aldı.
- Pekiştirilmiş sözcükler bitişik yazılır, bunlar çoğu zaman ikilemelerle karıştırılır.
  - ★ Pespembe güller arasında kaybolmuştum Isparta'da.
  - ★ Hıphızlı geçip gitti gözümün önünden hayatım.
- İkilemeyi oluşturan sözcüklerin arasına hiçbir noktalama işareti getirilmez.
  - ★ Öğrendiklerini sık, sık tekrar eder.
  - ★ Çocuk bu, düşe-kalka büyüyecek.

cümlelerinin birincisinde virgül, ikincisinde kısa çizgi yazım yanlışına neden olmuştur.

NOKTALAMA İŞARETLERİ

I. Virgül (,)

- Metin içerisindeki bağlaçtan önce ve sonra virgül konmaz.
  - ★ Salondaki dev perdeye fotoğraflar yansıtıldı (,) ve büyük bir alkış koptu (yanlış).
- Metin içinde art arda gelen zarf - fiil eki almış sözcüklerden sonra virgül kullanılır.
  - ★ Taraftarlar takımlarını coşkuyla karşılayıp (,) maç bitene kadar susmayarak takımlarına destek oldu.
- Şart ekinden sonra virgül konmaz.
  - ★ Bu kadar hız yaparsan (,) köprüden önceki son çıkışı kaçırırsınız (yanlış).
- Metin içinde zarf - fiil eki almış sözcüklerden sonra virgül konmaz.
  - ★ Buraya gelmeden (,) yol tarifi aldık (yanlış).
- İsim ve sıfat tamlamalarında tamlayanla tamlanan arasına virgül konmaz.
  - ★ Düşmanlarımızın (,) namı dillerden düşmedi, her serüven bir ayrı güzel (yanlış).
- Tekrarlı bağlaçlardan önce ve sonra virgül kullanılmaz.
  - ★ Ne güneşleniyor ne de denize giriyor.
  - ★ Hem araba kullanmak istiyor hem de araba kullanmaktan korkuyor.
- Pekiştirme ve bağlama görevinde kullanılan "de" bağlacından sonra virgül kullanılmaz.
  - ★ Sağlık konusunda buranın tek olduğunun o da farkında.
- Metin içinde zaman ya da koşul anlamını veren "mi"den sonra virgül kullanılmaz.
  - ★ Kahvaltını yaptın mı güne daha dinç başlarsın.

II. Üç Nokta (...)

- Üç nokta sorularında devrik cümlelere dikkat edilmelidir. Bu cümlelerin yüklemleri olduğu için sonunda üç nokta kullanılmaz.
  - ★ Avrupa'daki pek çok yazar üzerinde olumlu etkisi vardı dünyaca tanınmış Dostoyevski'nin.

Ek eylemin geniş zaman eki "-dir", cümlede her zaman kullanılmayabilir. Bu durumlarda cümlenin sonunda "-dir" ekini kullanabiliyorsak bu cümlelerin sonunda üç nokta kullanılmaz.

★ Ankara'da su kısıtlamasına gidilmesinin tek nedeni kuraklık(tır).

III. Kesme İşareti (')

- Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adlarına getirilen çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılır.
  - ★ Okul kapanmadan önce, 13 Haziran'da yıllık ödevi teslim etmeliyim.
  - ★ 8 Mart'ta Dünya Kadınlar Günü'nün kutlanmasının iyi bir gerekçesi var.
- Tarihî olay, çağ ve dönem adları büyük harfle başlar ve bunlara getirilen çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılır.
  - ★ Yükselme Devri'nden, Orta Çağ'ın, Malazgirt Savaşı'nda...
- Avrupa Birliği sözüne ek getirildiğinde kesme işareti kullanılır.
  - ★ Avrupa Birliği'ne gireceğimiz gün yakındır.

Kurum, kuruluş, iş yeri isimlerine getirilen çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılmaz.

✱ Sağlık Bakanlığına, Zonguldak Lisesinde, Günaydın Bakkaliyeye...

Özel adlara getirilen yapım ekleri, çoğul ekleri ve bunlardan sonra gelen çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılmaz.

✱ Latincenin, Türklüğe, Bakilerin, Trakyalıların...

Sonunda 3. tekil iyelik eki olan özel ada bu ek dışında başka bir iyelik eki getirildiğinde kesme işareti kullanılmaz.

✱ Boğaz Köprümüzün trafiği...

DİL BİLGİSİ

I. Sıfatlar

Niteleme Sıfatları

- İsimleri renk, durum ve biçim yönünden tamamlayıcı sıfatlardır.
- İsme sorulan "Nasıl?" sorusuna cevap verir.
- Bir ismin, onu diğer varlıklardan ayıran özelliklerini ifade eder.
  - ★ İstanbul'un Arnavut kaldırımlı, dar sokaklarında simsiyah bir gecede yürümek gibisi yok.

Adlaşmış Sıfat

- Mutlular, mutsuzların karşısında bir sıfır öndedir.
  - ★ İyiler, her zaman kötülere karşı kazanır.

II. Zarflar

Durum Zarfı

- Eyleme, eylemsiye, sıfata sorulan "Nasıl?" sorusuna cevap verir.
  - ★ Soruları dikkatlice okudu.

Zaman Zarfı

- Eyleme, eylemsiye ya da yüklem durumundaki bir sözcüğe sorulan "Ne zaman?" sorusuna cevap verir.
  - ★ Sonbaharda, yapraklar serilir ayaklarımızın altına.

BU KONUYA DİKKAT!

III. Cümle Türleri

ÖNEMLİDİR

A. Yüklemine Göre (Yüklemin Türüne Göre)

Eylem (Fiil) Cümlesi

- Yüklemi çekimli fiil olan cümlelerdir.
  - ★ Arkadaşlarını olduğu gibi kabul et.
  - ★ Böyle olacağını bilmeliydin.
  - ★ Çay bahçesinde oturuyordu.

İsim (Ad) Cümlesi

- Yüklemi ek eylemle çekimlenmiş adlardan oluşan cümlelerdir.
  - ★ Bu otelin odaları tertemizdi.
  - ★ Kapalıçarşı'da aradığın her şey vardır.
  - ★ Bana imza attıran odur.

B. Yüklemin Yerine Göre (Öge Dizilişine Göre)

Kurallı (Düz) Cümle

- Yüklemi sonda olan cümlelerdir.
  - ★ Tiyatro salonuna lütfen zamanında gel.
  - ★ Orhan Pamuk, usta yazarlardan biridir.
  - ★ Güneşli havalara hasret kaldık.

Devrik Cümle

- Yüklemi sonda olmayan cümlelerdir.
  - ★ Gençleşiyordu her geçen gün.
  - ★ Sporcuydu onun dayısı.
  - ★ Oturmayı seviyordu selvi ağacının altında.

C. Yapılarına Göre Cümleler

Basit Cümle

- Tek yüklemi olan; eylemsi, ki bağlacı, şart eki (-sa, -se) ya da doğrudan anlatım cümlesi içermeyen cümlelerdir.
  - ★ Parkta oyunlar oynardık.

Birleşik Cümle

- Bir yüklem ve en az bir yan yargıdan oluşur. Yan yargının neyle oluşturulduğuna göre adlar alır.

Sıralı Cümle

- En az iki yüklemi olan cümlelerdir.
  - ★ Mutfağı toparladı, yemek yapmaya başladı.

Bağlı Cümle

- Bağlaçlarla bağlanan cümlelerdir.
  - ★ Tren istasyonuna kadar gelmiştik fakat tren çoktan hareket etmişti.

ANLATIM BOZUKLUKLARI

1. Sözcüğün Gereksiz Kullanılması

- Cümlede gereksiz sözcük kullanılması, anlatım bozukluğuna yol açar. Bir sözcük, cümleden çıkarıldığında anlam bozulmuyor ya da daralmıyorsa o sözcük o cümlede gereksizdir.
  - ★ İlgililer bu konuda **henüz daha** bir açıklama yapmadı.

Bu cümlede gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. **"henüz"** ve **"daha"** sözcükleri aynı anlamı taşımaktadır.

2. Öge Eksiklikleri ve Yanlışlıkları

a. Özne ile İlgili Yanlışlıklar

- Özne eksikliği sıralı - bağlı cümlelerde görülür. İki ayrı yüklemin ayrı öznesi bulunması gerekirken ortak olmayan öznenin ortakmış gibi kullanılması, bir özne ile yetinilmesi anlatım bozukluğuna yol açar.

b. Nesne Eksikliği

- Cümlede nesnenin kullanılmamasından kaynaklanan anlatım bozukluğudur. Sıralı cümlelerde ve birleşik cümlelerde görülür.

c. Dolaylı Tümleç Eksikliği

- Birleşik sıralı veya bağlı cümlelerde görülür. Bu cümle dolaylı tümleç alabilen veya alamayan eylem ya da eylemsilerin uygun olmayan birlikteliğinden doğar.

d. Yüklem Eksikliği ve Yüklemler Arasında Uyumsuzluk

- Sıralı ya da birleşik cümlelerde birden çok yargı için ortak kullanılan yüklemler aşağıdaki durumlarda anlatım bozukluğuna yol açar.
- Ayrı yüklem gerektiren özneler, aynı yükleme bağlanamaz.

SÖZEL MANTIK

Sözel Mantık, sözel kavramlarla akıl yürütme becerisini ölçmeyi amaçlayan bir bölümdür.

Genel olarak

- sözcük kümeleri arasındaki ilişkileri,
- sözel problemleri,
- metin kavrama becerisini, analiz etmeyi ve değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

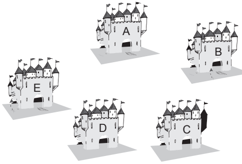

Soruların çözüm yöntemleri arasında en başarılı ve uygulanması kolay olan yöntem; BİLGİLERİN BELİRLİ SEMBOLLER VEYA TABLOLAR YARDIMIYLA ŞEMATİZE EDİLMESİDİR. Aksi takdirde ilişkileri bulmaya çalışırken hafızada bilgi tutmaya çalışmak, soruların bazen çözülememesine, bazen de çözümlerin çok zaman almasına neden olmaktadır.

A, B, C, D, E birer kale olmak üzere bu kaleler arasındaki geçitler için aşağıdakiler bilinmektedir:

- A ile D kaleleri arasında çift yönlü geçit vardır.
- A'dan B'ye doğru
  E'den A'ya doğru
  E'den B'ye doğru
  D'den C'ye doğru
  C'den A'ya doğru
  D'den E'ye doğru
  } tek yönlü geçit vardır.
- Kaleler arası geçitler sadece bir kez kullanılabilir.

Kalelerin konumu yandaki şekilde belirtilmiştir.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi <u>kesinlikle</u> doğrudur?

A) D kalesinden B'ye gitmek için A'dan geçmek zorunludur.

B) C kalesinden B'ye gitmek için 2 alternatif vardır.

C) B kalesinden C kalesine gitmek mümkündür.

D) D kalesinden E'ye gitmek için A'dan geçmek zorunludur.

E) E kalesinden B'ye gitmek için 3 alternatif vardır.

Sözel Mantık soruları çözülürken sorulan ilişkiyi öncelikli olarak kavramak gerekir. Buna göre belirlenen anahtar sözcüklerin yardımıyla bağlantılar kurularak sonuca gidilir.

Soru türlerinde sözel olarak verilen ifadelerin tam anlaşılarak değerlendirilebilmesi için iki önemli kavrama dikkat edilmelidir.

KAVRAMLAR
- 1. ÖNERME (Kesin yargı)
- 2. ÇIKARIM (Önermeler ile sonuçlandırma)
  - Tümdengelim (Genelden özele)
  - Tümevarım (Özelden genele)
  - Andırma (Bire bir çıkarım)

Yukarıda belirtilen tabloda da görüldüğü gibi **önerme**, yargı bildirirken **çıkarım**, önermelere dayanarak sonuca ulaşılması anlamına gelir.

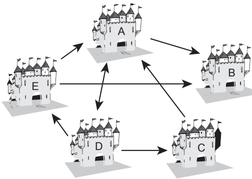
Çıkarım yapılırken

- tümdengelim
- tümevarım
- andırma

gibi 3 farklı akıl yürütme yöntemi incelenir ve uygulanır.

- Soru tipleri belirli çatılar altında toplanır ve bunlara uygun yöntemler kullanılarak en kısa yoldan sonuca gidilir.

Çözüm:

Verilen bilgileri şekil üzerine yerleştirdiğimizde, geçitlerin yönlerinin yukarıdaki gibi olduğu görülür.

Şekle göre seçenekleri tek tek incelediğimizde;

D'den B'ye gitmek için D, E, B yolu da kullanılabileceğinden A seçeneği, geçiş yönlerine bakıldığında B'den C'ye gitmenin mümkün olmadığı görüldüğünden C seçeneği, D'den E'ye direkt geçiş olduğundan D seçeneği, E'den B'ye gitmek için 2 farklı alternatif olduğundan (bunlar E, B ya da E, A, B) E seçeneği yanlıştır.

C'den B'ye gitmek için ya C, A, B yolu ya da C, A, D, E, B yolu kullanılabileceğinden 2 farklı alternatif vardır.

Bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere B seçeneğindeki ifade, kesinlikle doğrudur.

RASYONEL SAYILAR

ÖRNEK:

$$\left[\frac{1}{7}\cdot\left(\frac{1}{2}-\frac{1}{3}\right)\right]:\frac{1}{21}$$

işleminin sonucu kaçtır?

ÇÖZÜM:

$$\left[\frac{1}{7}\cdot\left(\underset{(3)}{\frac{1}{2}}-\underset{(2)}{\frac{1}{3}}\right)\right]:\frac{1}{21}$$

$$=\left[\frac{1}{7}\cdot\left(\frac{3-2}{6}\right)\right]:\frac{1}{21}$$

$$=\left[\frac{1}{7}\cdot\frac{1}{6}\right]\cdot 21$$

$$=\frac{1}{\cancel{42}_{2}}\cdot\cancel{21}_{1}=\frac{1}{2}\text{ bulunur.}$$

Ondalıklı sayılarla ilgili her yıl olduğu gibi bu yıl da soru gelecektir.

$$a,b=\frac{ab}{10}$$

$$0,ab=\frac{ab}{100}$$

ASAL ÇARPANLARA AYIRMA

ÖRNEK:

x pozitif tam sayı olmak üzere

$$\frac{ebob(20,x)}{ekok(2,x)}=1$$

olduğuna göre x in alabileceği kaç farklı tam sayı değeri vardır?

ÇÖZÜM:

$ebob(20,x)=ekok(2,x)$ ise x 20 nin böleni, 2 nin katı olmalıdır.

O hâlde x; 2, 4, 10, 20 değerleri alır. Yani 4 farklı değer alır.

Zaman problemleri okek ile çözülür.

ebob, ekok sorularından sayılar ebob unun katı, ekokunun bölenidir.

Aralarında asal olan iki sayının obeb i 1 dir, okek i iki sayının çarpımıdır. Ardışık sayılar aralarında asıldır.

ÜSLÜ SAYILAR

BURADAN HER SENE SORU ÇIKIYOR

ÖRNEK:

$$\left[\frac{1}{9}\right]^{a}=\left[\frac{1}{27}\right]^{3-a}$$ olduğuna göre a kaçtır?

ÇÖZÜM:

$$\left[\frac{1}{9}\right]^{a}=\left[\frac{1}{27}\right]^{3-a}\Rightarrow 3^{-2a}=\left(3^{-3}\right)^{(3-a)}$$

$$3^{-2a}=3^{-9+3a}$$

$$-2a=-9+3a$$

$$5a=9\Rightarrow a=\frac{9}{5}\text{ bulunur.}$$

KÖKLÜ SAYILAR

ÖRNEK:

$$\frac{\sqrt{12\sqrt[3]{24}}}{\sqrt[6]{3}}$$ işleminin sonucu kaçtır?

ÇÖZÜM:

$$\frac{\sqrt{12\sqrt[3]{24}}}{\sqrt[6]{3}}=\frac{\sqrt{12\cdot 2\sqrt[3]{3}}}{\sqrt[6]{3}}$$

$$=\frac{24^{\frac{1}{2}}\cdot\cancel{3^{\frac{1}{6}}}}{\cancel{3^{\frac{1}{6}}}}=\sqrt{24}=2\sqrt{6}\text{ bulunur.}$$

Köklü sayıları üslü sayılara çevirmek soru çözdürür.

$$\sqrt[n]{a^m}=a^{\frac{m}{n}}$$

TABAN ARİTMETİĞİ

ÖRNEK:

32^4 sayısı 4 tabanında yazıldığında kaç basamaklı bir sayı elde edilir?

ÇÖZÜM:

$$32^4=\left(2^5\right)^4=2^{20}=\left(2^2\right)^{10}=4^{10}$$

10 + 1 = 11 basamaklı bir sayı elde edilir.

Bu yıla kadar taban aritmetiğinden hiç soru sorulmadı.

Bu yıl sorulmasını bekliyoruz.

BASİT EŞİTSİZLİK VE MUTLAK DEĞER

ÖRNEK:

x, y ve z gerçel sayıları için $x < 0 < y < z$ olduğuna göre

I. $(x-z)^2 > (x+z)^2$

II. $xy > xz$

III. $\frac{1}{x} < \frac{1}{z} < \frac{1}{y}$

idelerinden hangileri doğrudur?

ÇÖZÜM:

$x < 0 < y < z$

I. $|x-z| > |x+z|$

$(x+z)^2 > (x+z)^2$ (Doğru)

II. $x < 0$ y ve $z > 0$

$y < z$

$xy > xz$ (Doğru)

III. $x < 0$ $y > 0$ $z > 0$

$y < z$

$\frac{1}{x} < \frac{1}{z} < \frac{1}{y}$ (Doğru)

ÖNEMLİDİR

Pozitif ve negatif sayılara dikkat etmeliyiz.

Küçük sayı – Büyük sayı < 0

Büyük sayı – Küçük sayı > 0

$|x - a| = b$ $(b \geq 0)$

$x - a = b$ veya

$x - a = -b$

ORAN – ORANTI

ÖRNEK:

x ve y pozitif tam sayılar olmak üzere

$$\frac{x}{5} = \frac{y}{7}$$

olduğuna göre $\frac{3x-y}{y-x}$ oranı kaçtır?

ÇÖZÜM:

$\frac{x}{5} = \frac{y}{7} = k \Rightarrow x = 5k,\ y = 7k$ olur.

$$\frac{3x-y}{y-x} = \frac{3 \cdot 5k - 7k}{7k - 5k}$$

$= \frac{8k}{2k} = 4$ bulunur.

BU BİLGİ SORU ÇÖZDÜRÜR.

a ile b doğru orantılıdır. (Biri artarken diğeride artar.)

$$\frac{a}{b} = k$$

a ile b ters orantılıdır. (Biri artarken diğeri azalır.)

$$a \cdot b = k$$

ÇARPANLARA AYIRMA ve ÖZDEŞLİKLER

ÖRNEK:

$\dfrac{x-3-\frac{4}{x}}{(x^2-1)} : \dfrac{x-4}{x-1} = \dfrac{1}{5}$ olduğuna göre x kaçtır?

ÇÖZÜM:

$$\frac{x-3-\frac{4}{x}}{(x^2-1)} : \frac{x-4}{x-1} = \frac{1}{5} \Rightarrow \frac{\frac{x^2-3x-4}{x}}{(x-1)(x+1)} \cdot \frac{x-1}{x-4} = \frac{1}{5}$$

$$\Rightarrow \frac{(x+1)(x-4)}{(x+1)x} \cdot \frac{1}{x-4} = \frac{1}{5}$$

$$\Rightarrow \frac{1}{x} = \frac{1}{5} \Rightarrow x = 5$$

Bilmek zorundasın.

Son yıllarda küp açılımları ile ilgili soru soruluyor.

$a^3 + b^3 = (a + b)(a^2 - ab + b^2)$

$a^3 - b^3 = (a - b)(a^2 + ab + b^2)$

PROBLEMLER

ÖRNEK:

1 den 51 e kadar numaralandırılmış kartlar rastgele x ve y kutularına dağıtılıyor. Bu durumda x ve y kutularındaki kartların numaralarının aritmetik ortalaması sırasıyla 24 ve 27 oluyor.

Buna göre x kutusundaki kart sayısı kaçtır?

ÇÖZÜM:

x kutusunda a, y kutusunda b tane kart olur.

$$24 \cdot a + 27 \cdot b = \frac{51 \cdot \cancel{52}^{26}}{\cancel{2}}$$

$$+ \quad -24a - 24b = -24 \cdot 51$$

$$3b = 26 \cdot 51 - 24 \cdot 51$$

$$\cancel{3}b = 2 \cdot \cancel{51}$$

$$b = 34$$

$$a = 17 \text{ bulunur.}$$

KÜMELER

ÖRNEK:

$$A \subseteq C = \{x, y, z, t\}$$

olmak üzere yazılabilecek A kümelerinin eleman sayıları toplamı kaçtır?

n elemanlı bir künenin 2^n tane alt kümesi vardır.

ÇÖZÜM:

$A \subseteq \{x, y, z, t\}$

	A	Elemanların sayıları toplamı
Boş küme	1	0
1 elemanlı	4	4
2 elemanlı	$\binom{4}{2} = 6$	12
3 elemanlı	$\binom{4}{3} = 4$	12
4 elemanlı	1	+ 4

32 bulunur.

PERMÜTASYON – KOMBİNASYON – OLASILIK

ÖRNEK:

Bir kutuda 4 mavi 3 siyah top bulunmaktadır.

Bu kutudan geri atılmamak koşulu ile alınan üç topun da aynı renk olma olasılığı nedir?

BU BİLGİ SORU ÇÖZDÜRÜR.

(Tüm durum) – (İstenmeyen durum) = (İstenilen durum)

ÇÖZÜM:

Toplar siyah ya da mavi olabilir. Siyah olması için

$$\frac{3}{7} \cdot \frac{\cancel{2}}{\cancel{6}} \cdot \frac{1}{5} = \frac{1}{35}$$

Mavi olması için $\frac{4}{7} \cdot \frac{\cancel{3}}{\cancel{6}} \cdot \frac{\cancel{2}}{5} = \frac{4}{35}$

İki olay: $\frac{1}{35} + \frac{4}{35}$

$$= \frac{\cancel{5}}{\cancel{35}} = \frac{1}{7} \text{ bulunur.}$$

İŞLEM – MODÜLER ARİTMETİK

ÖRNEK:

Pozitif gerçel sayılarda tanımlı △ işlemi

$x \triangle y = \sqrt{x} + \sqrt{y} + y$

biçiminde tanımlanıyor.

$4 \triangle 9 = x^2 \triangle 1$

olduğuna göre x kaçtır?

ÇÖZÜM:

$x \triangle y = \sqrt{x} + \sqrt{y} + y$

$4 \triangle 9 = x^2 \triangle 1$

$\sqrt{4} + \sqrt{9} + 4 + 9 = \sqrt{x^2} + \sqrt{1} + 1$

$14 = x + 1 + 1$

$14 = x + 2$

$x = 12$ *bulunur.*

FONKSİYON

ÖRNEK:

Gerçel sayılar kümesinde tanımlı bir fonksiyon için

$f(2x) = x + 2$

olduğuna göre $f(f(2))$ ***nin değeri kaçtır?***

ÇÖZÜM:

$f(2x) = x + 2$

$f(2) = 1 + 2 \quad (x = 1)$

$f(2) = 3$

$f(f(2)) = f(3) \qquad \left(x = \frac{3}{2}\right)$

$= \frac{3}{2} + 2 \Rightarrow \frac{7}{2}$ *olur.*

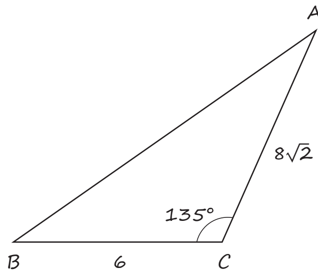
ÖNEMLİDİR

$(fog)(x) = f(g(x))$

$(gof)(x) = g(f(x))$

ÜÇGENLER

ÖRNEK:

ABC bir üçgen

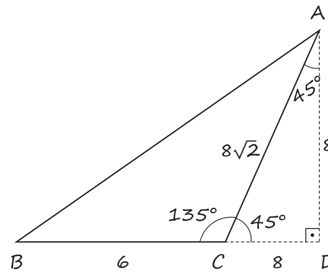
$m(\widehat{ACB}) = 135°$

$|AC| = 8\sqrt{2}$ cm

$|BC| = 6$ cm

Verilenlere göre $A(\widehat{ABC})$ ***kaç*** cm^2 ***dir?***

ÇÖZÜM:

45 – 45 – 90 üçgeninden

$|AD| = 8$ cm *olur.*

$A(\widehat{ABC}) = \frac{6 \cdot 8^{4}}{2}$

$= 24\ cm^2$ *bulunur.*

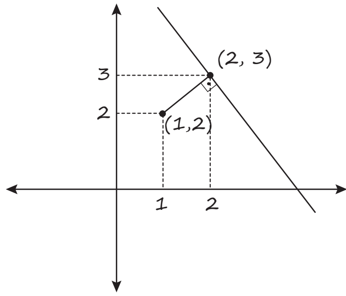
ANALİTİK GEOMETRİ

ÖRNEK:

Dik koordinat düzleminde A(1, 2) noktasına $y = ax + b$ doğrusu üzerinde bulunan noktalardan en yakın olanı (2, 3) noktasıdır.

Buna göre a + b toplamı kaçtır?

ÇÖZÜM:

En yakın uzaklık sorulduğu için dik uzaklık sorulmaktadır.

$m = \frac{3-2}{2-1} = 1$ olduğu için $y = ax + b$ doğrusunun eğimi -1 olur.

$a = -1$ olur.

(2, 3) noktası doğru üzerinde ise

$3 = -1 \cdot 2 + b$

$b = 5$ olur.

$a + b = -1 + 5 = 4$ bulunur.

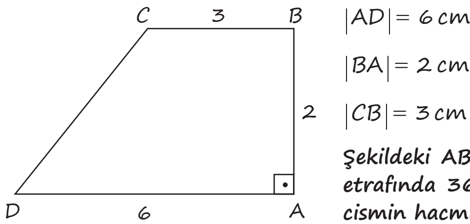
ÖNEMLİDİR

Analitik geometrinin içinde özel üçgenleri kullandıran sorulara dikkat edilmelidir.

Döndürme ya da öteleme sorularının sorulma ihtimali yüksektir.

KATI CİSİMLER

ÖRNEK:

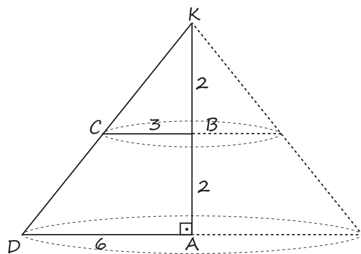
$|AD| = 6$ cm

$|BA| = 2$ cm

$|CB| = 3$ cm

Şekildeki ABCD dik yamuğu [AB] kenarı etrafında 360° döndürülürse elde edilen cismin hacmi kaç cm³ tür?

ÇÖZÜM:

Benzerlikten $\frac{|KB|}{|KB|+2} = \frac{3}{6} \Rightarrow |KB| = 2$ cm dir.

Yamuk [AB] kenarı etrafında döndürüldüğünde kesik koni oluşur. Kesik koninin hacmi büyük koninin hacminden küçük koninin hacmi çıkarılarak bulunur.

$$\text{Kesik koninin hacmi} = \frac{1}{3} \cdot \pi \cdot 6^2 \cdot 4 - \frac{1}{3} \cdot \pi \cdot 3^2 \cdot 2$$

$$= \frac{1}{3} \cdot \pi (144 - 18)$$

$= 42\pi$ bulunur.

PROBLEMLER

ÖRNEK:

Tuba'nın iki tane aynı elbiseye ihtiyacı vardır. İstediği iki elbise de A ve B mağazalarında satılmaktadır.

- A mağazasındaki bir elbisenin fiyatı B mağazasındaki bir elbisenin fiyatından 50 TL daha pahalıdır.
- A mağazası iki elbise alındığında ikinci elbiseye %40 indirim yapmaktadır.
- B mağazası iki elbise alındığında her bir elbiseye %10 indirim yapmaktadır.

Tuba iki elbiseyi A mağazasından ya da B mağazasından alırsa her iki durumda da aynı parayı ödeyeceğine göre A mağazasında bir elbisenin satış fiyatı kaç TL dir?

A) 300 B) 350 C) 400 D) 450 E) 500

ÇÖZÜM:

	A mağazası	B mağazası
Elbise 1:	100x + 50	100x
Elbise 2:	100x + 50	100x olsun

A mağazasından iki elbise alındığında A mağazasına ödenen para

$$(100x+50)+(100x+50)\cdot\frac{60}{100}$$

(İkinci ürün %40 indirimli, %60'ı ödenir.)

B mağazasından iki elbise alındığında B mağazasına ödenen para

$$100x\cdot\frac{90}{100}+100x\cdot\frac{90}{100}$$

(İki üründe de %10 indirim olduğundan %90'ı ödenir.)

Her iki mağazaya da ödenen para aynı olduğundan

$$(100x+50)+(100x+50)\cdot\frac{60}{100}\ldots\ldots(1)$$

$$100x\cdot\frac{90}{100}+100x\cdot\frac{90}{100}\ldots\ldots(2)$$

(1) ve (2) denklemleri birbirine eşitlenirse

$$(100x+50)\cdot\frac{160}{100}=90x+90x$$

$$(100x+50)\cdot\frac{16\not{0}}{100}=18\not{0}x$$

$$1600x+800=1800x$$

$$800=200x$$

$$x=4$$

A mağazasındaki elbise fiyatı

$100x + 50 = 100\cdot 4 + 50 = 450$ ₺

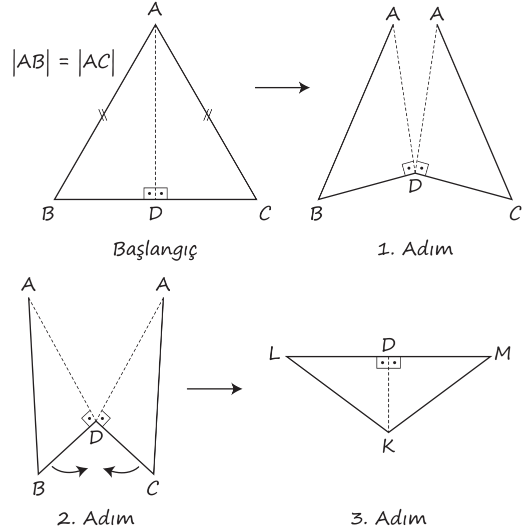
A B C ● E

MANTIK

Kesme katlama soruları sınavda sorulmasını beklediğimiz soru tarzlarından biridir.

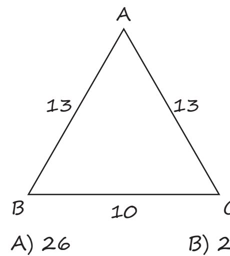
Kesme sorularında simetri mantığına dikkat edilmelidir.

Yukarıda köşeleri A, B ve C olan ikizkenar üçgen biçimindeki bir kâğıt parçasından köşeleri K, L ve M olan başka bir üçgen elde ediliyor.

- Birinci adımda kâğıt parçası [AD] ı boyunca kesiliyor.
- İkinci adımda ise oluşan üçgenler [DB] ve [DC] çakışacak biçimde döndürülüyor ve böylelikle üçüncü adımda KLM üçgeni biçiminde bir kâğıt parçası elde ediliyor.

1.

Başlangıç adımında verilen ABC üçgeninde

$|AB| = |AC| = 13$ cm ve

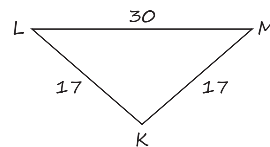
$|BC| = 10$ cm olursa

üçüncü adımda oluşan KLM üçgeninde $|LM|$ kaç cm olur?

A) 26 B) 24 C) 18 D) 16 E) 12

A ● C D E

2.

Üçüncü ve son adım olan KLM üçgeninde

$|KL| = |KM| = 17$ cm

$|LM| = 30$ cm dir.

Buna göre başlangıçtaki ABC üçgeninde $|BC|$ kaç cm dir?

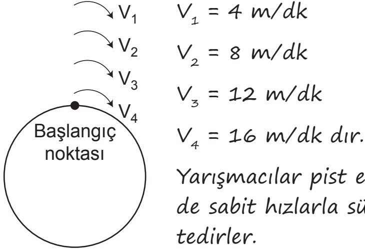
A) 6 B) 8 C) 12 D) 16 E) 18

A B C ● E

MANTIK

1. – 3. soruları aşağıdaki bilgilere göre birbirinden bağımsız olarak cevaplayınız.

Çevresinin uzunluğu 96 m olan dairesel bir pistin başlangıç noktasında bulunan yarışmacıların hızları,

V_1 = 4 m/dk

V_2 = 8 m/dk

V_3 = 12 m/dk

V_4 = 16 m/dk dır.

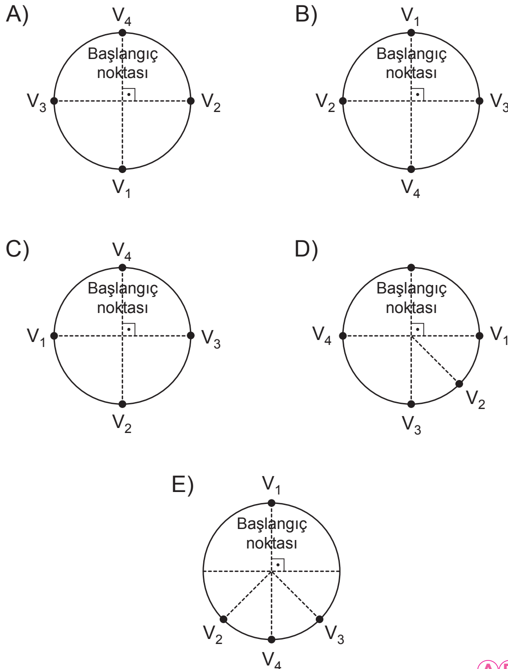
Yarışmacılar pist etrafında saat yönünde sabit hızlarla sürekli hareket etmektedirler.

1. Başlangıç noktasından aynı anda hareket eden yarışmacıların hareketlerinden en az kaç dakika sonra bulundukları konumlar birleştirildiğinde oluşan şekil kare olur?

A) 4 B) 6 C) 8 D) 10 E) 12

A ● C D E

2. Başlangıç noktasından aynı anda hareket eden yarışmacıların 42 dakika sonra bulundukları konum aşağıdakilerden hangisidir?

A B ● D E

Aynı anda aynı yönde hareket eden iki aracın hızlarının farkı alınır, zıt yönde hareket eden iki aracın ise hızlarının toplamı alınır.

MANTIK

1. – 3. soruları aşağıdaki bilgilere göre birbirinden bağımsız olarak cevaplayınız.

30 tane kutu 1 den 30 a kadar numaralandırılıyor. Önce numarası 2 nin katı olan bütün kutulara ikişer tane, daha sonra numarası 3 ün katı olan bütün kutulara üçer tane ve en sonunda numarası 5 in katı olan bütün kutulara beşer tane bilye konuluyor.

Örneğin; 10 numaralı kutuya 2 + 5 = 7 tane bilye, 18 numaralı kutuya 2 + 3 = 5 tane bilye konulmuştur.

1. Bu işlemin sonunda en çok bilye bulunan kutunun numarası kaçtır?

A) 10 B) 15 C) 20 D) 24 E) 30

ÇÖZÜM:

Kutu numarası; sadece 2, 3 ve 5 in katı olan kutulara bilye konulduğundan, en çok 2 · 3 · 5 = 30 numaralı kutuya 10 tane bilye konulmuştur.

A B C D ●

2. Kaç kutuya bilye konulmamıştır?

A) 5 B) 6 C) 7 D) 8 E) 9

ÇÖZÜM:

Kutu numarası 2, 3 ve 5 e bölünemeyen kutulara bilye konulmamıştır.

1, 7, 11, 13, 17, 19, 23, 29 numaralı

8 → tane kutuya hiç bilye konulmamıştır.

A B C ● E

3. Kaç tane kutuda 5 tane bilye vardır?

A) 5 B) 6 C) 7 D) 8 E) 9

ÇÖZÜM:

İçinde 5 tane bilye bulunan kutu numaraları

2 + 3 = 5 den dolayı

Kutu numarası sadece 2 ve 3 e bölünüp 5 e bölünemeyen ve sadece 5 e bölünüp 2 ve 3 e bölünemeyen kutulara beş bilye konulmuştur.

6, 12, 18, 24, 5, 25 → 6 tane kutuda beş bilye vardır.

A ● C D E

ÖNEMLİDİR

- Mantık sorularının içerisinde sayıların bölünebilmesi ile ilgili soruların yer alacağını söyleyebiliriz.
- Özellikle asal sayılara dikkat edilmelidir.

MANTIK

Şekil yorumlama soruları, ÖSYM'nin son yıllarda yaptığı sınavlarda sıkça sorduğu soru tarzıdır.

2016 KPSS'de sorulma ihtimali yüksek olan soru tarzlarının içerisinde yer aldığını söyleyebiliriz.

SORU:

Siyah ve beyaz altıgenler kullanılarak şekildeki gibi bir süsleme yapılmıştır.

Bu süslemede 30 siyah altıgen olduğuna göre kaç beyaz altıgen vardır?

A) 47 B) 48 C) 49 D) 50 E) 51

ÇÖZÜM:

Verilen süslemeyi

şeklinde düşünebiliriz.

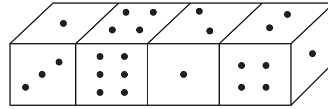
O hâlde her 2 tane ⬢ sembolü için 3 tane ⬡ sembol kullanılmıştır.

Yani 30 tane siyah altıgen için 45 tane beyaz altıgen kullanılır. 2 tane de son kısımdaki beyaz altıgen var.

O hâlde toplam 45 + 2 = 47 tane beyaz altıgen kullanılmıştır.

● B C D E

SORU:

Yukarıdaki dört adet zarın görünmeyen yüzeylerindeki sayıların toplamı kaçtır?

A) 60 B) 50 C) 40 D) 30 E) 20

ÇÖZÜM:

Bir zarda yüzeylerin toplamı

1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 = 21 dir.

4 zar olduğundan 4.21 = 84 olur.

Görünen kısımların toplamı

1 + 3 + 4 + 6 + 1 + 2 + 2 + 4 + 1 = 24

Görünmeyen yüzeylerin toplamı

84 – 24 = 60 bulunur.

● B C D E

BU BİLGİ SORU ÇÖZDÜRÜR.

Ardışık sayıların toplamını veren formül, sayısal mantık sorularında sıkça rastlayacağımız bir kuraldır.

KURAL: $1+2+3+...+n = n \cdot \frac{n+1}{2}$

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

1. İlk Türk devletlerinde hükümdarlık yetkisinin ilahi kaynaklı olduğuna inanılmış ve buna "Kut" adı verilmiştir.
2. Düzenli bir veraset anlayışı yoktur. "**Ülke hanedanın ortak malıdır.**" anlayışı benimsenmiştir. Bu durum taht kavgalarına neden olmuştur.
3. Hatun, hükümdar eşlerine verilen unvandır. Hatunların kurultaya katılma, elçi kabul etme gibi siyasi yetkileri vardır. Ayrıca hükümdarın bulunmadığı kurultaylara başkanlık da edebilir.

   Tigin, hükümdarın erkek çocuklarına verilen unvandır.
4. Türk devletlerinin birçoğunda "**İkili Sistem**" adı verilen doğu - batı şeklinde ülkenin iki koldan yönetilmesi uygulaması görülmektedir. **Doğu, hükümdar** tarafından yönetilirken **batı, hanedan** üyelerinden "**yabgu**" unvanı kullanan ve iç işlerinde bağımsız hareket eden bir yönetici tarafından idare edilmiştir.
5. Türk devletlerinde iç işlerinde bağımsız hareket eden "**boy**" örgütlenmesi görülmüştür. En küçük siyasi birim olan boyları yöneten boy beyleri iç işlerinde bağımsız hareket etme hakkına sahip olmuşlardır. Bu durum da **federatif yapı**nın varlığına kanıt olarak gösterilebilir.

Sınavlarda genellikle Asya Hun Devleti, Göktürkler ve Uygurlarla ilgili sorular gelmiştir. Sorularda kültür ve medeniyet bilgileri öne çıkmıştır.

TÜRK – İSLAM TARİHİ

BU KONUYA DİKKAT!

Anadolu'da Kurulan I. Dönem Türk Beylikleri

Danişmentliler
- ✓ Merkezi Sivas'tır
- ✓ Haçlılarla, Ermenilerle, Bizans İmparatorluğu ile mücadele etmiştir.
- ✓ Yağıbasan Medresesi, dönemin en önemli eseridir.

Saltuklular
- ✓ Erzurum ve çevresinde kurulmuştur.
- ✓ Haçlılarla ve Gürcülerle mücadele etmiştir.
- ✓ Kale Camisi, Tepsi Minare, Ulu Cami, Üç Kümbetler, Mama Hatun Türbesi önemli eserlerindendir.

Artuklular
- ✓ Mardin ve çevresinde kurulmuştur.
- ✓ Dönemin en tanınmış bilim insanı El-Cezerî'dir.
- ✓ Malabadi Köprüsü, Hatuniye Medresesi, Hasankeyf kalıntıları önemli eserlerindendir.

Mengücekliler
- ✓ Merkezi Erzincan'dır.
- ✓ Gürcülerle ve Rumlarla mücadele etmiştir.
- ✓ Divriği Ulu Cami en önemli eseridir.

Çaka Beyliği
- ✓ İzmir ve çevresinde kurulmuştur.
- ✓ Bizans İmparatorluğu ile mücadele etmiştir.
- ✓ Beyliğin kurucusu Çaka Bey, İlk Türk donanmasını kuran ve ilk deniz komutanı olan Türk beyidir.

- ✓ Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre, Mevlana, Ahmet Yesevi, Muhyiddin Arabî gibi bilim ve fikir hayatının gelişmesine katkıda bulunmuş kişilerin eserlerini gözden geçirelim.
- ✓ İbn-i Fadlan, İbn-i Batuta gibi seyyahların faaliyetlerine göz atalım.
- ✓ Özellikle mimari eser sorularında beyliklerin kuruldukları bölgeleri göz önünde bulunduralım.

Vakıf Sistemi
- ✓ Türk – İslam tarih ve medeniyetinin önemli bir hayır müessesesi olan vakıflar, bütün Türk – İslam devletlerinin sosyal, ekonomik ve kültürel hayatında etkili olmuştur. Bu sistem bir kişinin elde ettiği mülklerini insanların ihtiyacını gidermek üzere hayır amaçlı tahsis etmesi usulüne dayanır.

Ahi Teşkilatı
- ✓ XIII. yüzyılda Anadolu'da yaşayan Türk, esnaf ve sanatkârlarının birliğini, çalışma esas ve usullerini belirleyen, sosyal ve ekonomik bir kurumdur. Ahi Evran tarafından Kırşehir merkezli olarak oluşturulmuştur. Letaif-i Hikmet adlı eser Ahi Evran'a aittir.

BU BİLGİ SORU ÇÖZDÜRÜR.

OSMANLI KÜLTÜR MEDENİYETİ

Osmanlı Toplumunun Yapısı

Yönetenler (Beraya)

İlmiye (Ehl-i Şer)
- ✓ Din, eğitim ve hukuk alanında görev yapan kişilerdir.
- ✓ Divanıhümayun üyelerinden şeyhülislam ve kazasker bu sınıfta yer alır.
- ✓ Kadılar, müderrisler, muallimler, hocalar, müezzinler bu sınıfa mensupturlar.
- ✓ Medrese çıkışlı kişilerdir.

Kalemiye (Ehl-i Kalem)
- ✓ Maliye ve yazı işleri ile ilgili bürokrasi sınıfıdır.
- ✓ Divanıhümayun üyelerinden defterdar, nişancı, reisülküttap bu sınıfta yer alır.
- ✓ Divan kâtipleri bu sınıfa mensup olan görevlilerdendir.
- ✓ Genellikle Enderun Mektebi çıkışlı kişilerdir.

Seyfiye (Ehl-i Kılıç)
- ✓ İdari ve askerî alanda görev yapan kişilerdir.
- ✓ Sadrazam, vezirler, kaptanıderya, yeniçeri ağası bu sınıfta yer alır.
- ✓ Beylerbeyi, sancak beyi, subaşılar bu sınıfa mensupturlar.
- ✓ Genellikle Enderun Mektebi çıkışlı kişilerdir.

Yönetilenler (Reaya, Tebaa)
- ✓ Vergi vermekle yükümlü geniş halk kitlesidir.
- ✓ Çiftçi, köylü, esnaf, azınlıklar, tüccarlar bu sınıfa mensup kişilerdir.

OSMANLI EKONOMİSİ

1. Merkez Maliyesi

* Gelir ve gider hesaplarının tutulduğu teşkilattır.
* Başında defterdar bulunur.
* Osmanlı maliyesinin en önemli gelir kaynağı reayadan alınan vergilerdir.

Şeri Vergiler	Örfi Vergiler			
• Öşür • Cizye • Haraç	• Avarız • Ağnam • İspenç	• Çift Resmi • Derbent Resmi • Bac	• Bennak • Mücerret	• Gümrük Resmi • Arusane

ÖNEMLİDİR

* **Mühimme Defterleri:** Divanda alınan kararların yazıldığı defterlerdir.
* **Tahrir Defterleri:** Fethedilen arazilerin kayıtlarının tutulduğu defterlerdir.

2. Tımar Sistemi

* Bir kısım asker ve memurlara geçim, hizmet veya masraflarına karşılık belirli bölgelerin vergi kaynaklarının tahsis edilmesi usulüdür.
* Yıllık geliri üç bin akçe ile yirmi bin akçe arasında olan dirlikler tımar olarak verilmiştir.

Tımar Sistemi'nin Yararları

* Hazineden para ayrılmadan devletin asker ihtiyacı karşılanır.
* Devlet memurlarının maaşı karşılanır.
* Vergilerin toplanması kolaylaşır.
* Devlet otoritesi sağlanır.
* Üretimde süreklilik sağlanır.
* Bayındırlık işleri yürütülür.

Devlet Arazilerin Diğer Bölümleri

* Mukataa
* Paşmaklık
* Malikâne
* Yurtluk – Ocaklık
* Vakıf
* Metruk
* Mevat

UNUTMA!

OSMANLI DEVLETİ'NDE YAŞANAN ÖNEMLİ SİYASİ VE ASKERÎ GELİŞMELER

ÖNEMLİDİR Osmanlı Devleti Oğuzların Bozok kolunun Kayı boyundandır. Ertuğrul Gazi liderliğindeki Kayı boyu I. Alaaddin Keykubat tarafından Karacadağ bölgesine yerleştirilmiştir.

Osmanlı Kuruluş Dönemi ile ilgili siyasi olaylara dikkat edilmelidir.

Koyunhisar (Bafeon) Savaşı (1302)
Osman Bey Dönemi'nde Bizans ile Osmanlı güçleri arasında yapılan ilk savaştır.

Maltepe (Palekanon) Savaşı (1329)
Orhan Bey Dönemi'nde Bizans ile Osmanlı güçleri arasında yapılan savaştır.

Sırpsındığı Savaşı (1364)
I. Murat Dönemi'nde Haçlılar ile Osmanlı Devleti arasında yapılan ilk savaştır.

I. Kosova Savaşı (1389)
I. Murat Dönemi'nde Haçlılar ile Osmanlı Devleti arasında yapılan savaştır. Osmanlı Devleti ilk kez bu savaşta top kullanmıştır.

Ankara Savaşı (1402)
Yıldırım Bayezit Dönemi'nde Timur Devleti ile Osmanlı Devleti arasında yapılmıştır. Osmanlı Devleti yenilmiş ve dağılma tehlikesi geçirmiştir (Fetret Devri).

Edirne – Segedin Antlaşması (1444)
II. Murat Dönemi'nde Osmanlı Devleti ile Macarlar arasında imzalanmıştır. Antlaşma Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki otoritesini sarsmıştır.

Varna Savaşı (1444)
II. Murat Dönemi'nde Osmanlı Devleti ile Haçlılar arasında yapılmıştır. Savaşı Osmanlı Devleti kazanmıştır.

II. Kosova Savaşı (1448)
II. Murat Dönemi'nde Osmanlı Devleti ile Haçlılar arasında yapılmıştır. Bu savaş ile Türklerin Balkanlardan atılamayacağı kesinleşmiştir.

İstanbul Antlaşması (1533)
Osmanlı Devleti, Avusturya'ya siyasi üstünlüğünü kabul ettirmiştir.

Amasya Antlaşması (1555)
Osmanlı ile İran arasında imzalanan ilk resmî antlaşmadır.

Zitvatoruk Antlaşması (1606)
Osmanlı Devleti, Avusturya üzerindeki siyasi üstünlüğünü kaybetmiştir.

Kasr-ı Şirin Antlaşması (1639)
Bugünkü Türkiye - İran sınırının temeli atılmıştır.

Karlofça Antlaşması (1699)
Osmanlı Devleti ilk kez batıda büyük çapta toprak kaybetmiştir.

Pasarofça Antlaşması (1718)
Osmanlı Devleti ilk kez Batı'nın üstünlüğünü kabul etmiştir. (Lale Devri'nin başlangıcıdır.)

Belgrat Antlaşması (1739)
XVIII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin imzaladığı son kazançlı antlaşmadır.

Küçük Kaynarca Antlaşması (1774)
Osmanlı Devleti ilk kez savaş tazminatı ödemiştir. Rusya, Osmanlıdaki Ortodoksların koruyuculuğunu üstlenmiştir.

Balta Limanı Ticaret Antlaşması (1838)
İngiltere'ye yeni ticari haklar tanınmıştır. Osmanlı Devleti, Avrupa'nın açık pazarı hâline gelmiştir.

Londra Konferansı (1840)
Mısır Sorunu, uluslararası alanda çözüme kavuşmuştur.

Londra Boğazlar Sözleşmesi (1841)
Boğazlarda uluslararası kararlar etkinlik kazanmıştır.

Paris Antlaşması (1856)
Osmanlı Devleti, bir Avrupa devleti sayılmış, toprak bütünlüğü Avrupalı devletlerin garantisi altına girmiştir. Islahat Fermanı antlaşma metnine eklenmiştir.

Berlin Antlaşması (1878)
Romanya, Sırbistan ve Karadağ bağımsızlığını kazanmıştır. Ermeni Sorunu uluslararası bir boyut kazanmıştır.

ERMENİ SORUNU

BU KONUDAN SORU GELEBİLİR.

- XIX. yüzyılın ikinci yarısına kadar kendilerine "Millet-i Sadıka" denen Ermeniler, Rusya ve İngiltere'nin kışkırtmalarından etkilenmişlerdir.
- 1877 – 1878 Osmanlı - Rus Harbi sonrası imzalanan Berlin Antlaşması'nın 61. maddesi ile Ermenilerin yaşadıkları bölgelerde ıslahat yapılması istenmiştir.
- Ermeniler tarafından 1887'de Hınçak Komitesi, 1890'da Taşnak Sütyun Cemiyeti kurulmuştur.
- I. Dünya Savaşı'nda Anadolu'nun birçok yerinde isyan başlatan Ermeniler İtilaf Devletleri ile de iş birliği içinde olmuşlardı.
- 1915'te çıkarılan Tehcir Kanunu ile Suriye'ye zorunlu göçe tabi tutulmuşlardır.
- Kurtuluş Savaşı Dönemi'nde Ermeniler, Kâzım Karabekir komutasındaki Türk ordusu tarafından yenilgiye uğratılmış 2 – 3 Aralık 1920'de imzalanan Gümrü Antlaşması ile Ermeniler Türkiye üzerinde hiçbir haklarının kalmadığını kabul etmişlerdir.
- Lozan Antlaşması'nda Türk vatandaşı olan Ermeniler, Türk Medeni Kanunu kapsamına alınmışlardır. 1965'ten sonra Avrupalı bazı devletler kendi ülkelerinde yaşayan ve "Ermeni Diasporası" adı altında faaliyet gösteren Ermenileri desteklemişlerdir. Ermeniler ortaya koydukları ve "Dört T" olarak adlandırdıkları; Tanıtım, Tanınma, Tazminat ve Toprak talebinden oluşan planlarını uygulamaya çalışmışlardır.
- 1975'te "ASALA" (Ermenistan Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu) adlı terör örgütünü kuran Ermeniler Türk temsilcilikleri-ne yönelik faaliyetlerde bulunmuşlardır.

Tanzimat Fermanı

- 1839'da Hariciye Nazırı Mustafa Reşit Paşa tarafından hazırlanmış, Sultan Abdülmecit tarafından ilan edilmiştir.
- Osmanlı Devleti'nin parçalanmasına engel olmak, Avrupalı devletlerin müdahalesini önlemek ve milliyetçilik akımının etkilerini azaltmak amacıyla yayımlanmıştır.
- Ferman ile Osmanlı Devleti'nde ilk kez hukukun üstünlüğü kabul edilmiş, padişahın yetkileri ilk kez yasa ile sınırlandırılmıştır.
- Askerlik vatan görevi hâline getirilmiş, müsadere kaldırılarak mülkiyet hakkı sağlanmıştır.

Islahat Fermanı

- Islahat Fermanı 1856'da, Sultan Abdülmecit tarafından ilan edimiştir. Osmanlı Devleti'nin parçalanmasını engellemek için yayımlanmıştır.
- Fermanla azınlıklara çok geniş haklar verilmiştir.
- İlanında Avrupalı devletlerin baskısı olmuştur.

I. Dünya Savaşı

- Osmanlı Devleti Irak Cephesi'nde İngiliz askerlerini Kut'ül Amare bölgesinde yenilgiye uğratmıştır (Halil Paşa, Nurettin Bey). General Townshend ve pek çok İngiliz askeri esir alınmıştır.
- Yemen – Hicaz Cephesi'nde Mekke, Cidde ve Taif'in düşmesinden sonra her türlü imkansızlığa rağmen Fahrettin Paşa Medine'yi savunmuştur. Bu çabası ona "Medine Müdafii" unvanının verilmesini sağlamıştır.
- Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na girmesinde sömürge amacı yoktur.

- 1876'da II. Abdülhamit'in Kanunuesasi'yi ilan etmesiyle Osmanlı Devleti'nde ilk anayasa uygulamaya konulmuştur.

MİLLÎ MÜCEDELE HAZIRLIK DÖNEMİ

- 28 Mayıs 1919'da Havza Genelgesi yayımlanmıştır.
- 22 Haziran 1919'da Amasya Genelgesi yayımlanmıştır.
- Amasya Genelgesi'nde Mustafa Kemal, Refet Bele, Rauf Orbay, Ali Fuat Cebesoy, Kâzım Karabekir, Mersinli Cemal Paşa gibi kişilerin imza ve onayı vardır.
- Erzurum Kongresi, 23 Temmuz - 7 Ağustos 1919 tarihleri arasında yayımlanmıştır. Toplanış bakımından bölgesel, aldığı kararlar bakımından ulusaldır.
- Sivas Kongresi, 4 - 11 Eylül 1919 tarihleri arasında yapılmıştır. Her yönüyle ulusal bir kongredir. Tüm cemiyetler tek çatı altında toplanmıştır.
- Sivas Kongresi'nden sonra İstanbul'da hükûmet değişmiştir. Bu durum millî mücadelecilerin Osmanlı yönetimine karşı ilk siyasi zaferidir.
- Amasya Görüşmeleri 20 - 22 Ekim 1919 tarihlerinde Temsil Heyeti adına Mustafa Kemal ile İstanbul Hükûmeti adına Bahriye Nazırı Salih Paşa arasında yapılmıştır.
- İstanbul Hükûmeti bu görüşmeler ile Temsil Heyetini ve Anadolu hareketini resmen ve hukuken ilk kez tanımıştır.
- Osmanlı Mebuslar Meclisi son kez toplanmış ve Misakımillî kararlarını almıştır. Misakımillî'nin kabulü ile Erzurum ve Sivas kongrelerinde alınan kararlar Meclis tarafından onaylanmıştır.
- Misakımillî ile bölünmez Türk vatanının sınırları çizilmiştir.
- 16 Mart 1920'de İstanbul İtilaf Devletleri tarafından resmen işgal edilmiştir.

MİLLÎ MÜCEDELE MUHAREBELER DÖNEMİ

Sakarya Savaşı'nın Sonuçları

ÖNEMLİDİR

- Türklerin geri çekilişi sona ermiştir.
- İtilaf Devletleri, TBMM'ye ateşkes ve barış önerisinde bulunmuşlardır.
- Mustafa Kemal'e "mareşal" rütbesi ve "gazi" unvanı verilmiştir.
- TBMM ile Kafkas cumhuriyetleri arasında Kars Antlaşması imzalanmıştır.
- TBMM ile Fransa arasında 1921 Ankara Antlaşması imzalanmıştır.
- TBMM ile Ukrayna arasında Dostluk Antlaşması imzalanmıştır.
- TBMM ile İngiltere arasında Esir Mübadelesi Antlaşması yapılmıştır.

Kurtuluş Savaşı'nı Anlatan Eserler

- Ateşten Gömlek – Halide Edip Adıvar (Kurtuluş Savaşı üzerine yazılan ilk roman)
- Türk'ün Ateşle İmtihanı – Halide Edip Adıvar
- Yaban – Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- Ankara – Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- Atatürk'ten Anılar – Kemal Arıburnu
- İstiklal Harbimiz – Kâzım Karabekir
- Millî Mücadele Hatıraları – Ali Fuat Cebesoy
- Ben de Yazdım – Celal Bayar

ÖNEMLİ İNKILAPLAR

Saltanatın Kaldırılması (1 Kasım 1922)

- Lozan Görüşmeleri'nde güçlü hareket etme isteği, padişah ve Osmanlı Hükûmetinin Millî Mücadele aleyhinde hareket etmesi, saltanat yönetiminin ulusal egemenlik anlayışı ile çelişmesi gibi sebeplerle saltanat makamına son verilmiştir.
- Osmanlı Devleti resmen sona ermiştir.
- I. TBMM'nin yaptığı tek inkılaptır.

Halifeliğin Kaldırılması (3 Mart 1924)

- Ülkede iki başlılığın ortaya çıkması, dış güçlerin halife üzerinden ülke işlerine müdahale etmeleri, halifeliğin ulusal egemenlik ve cumhuriyetle çelişmesi, laik bir yapı oluşturarak inkılapların önünün açılmak istenmesi gibi sebeplerle hilafet makamına son verilmiştir.
- Ümmet toplumu anlayışı yerine ulus toplumu anlayışı geçerli kılınmıştır.
- Şeyhülislamlık makamı sona ermiştir.

Tevhid-i Tedrisat Kanunu (3 Mart 1924)

- ✓ Eğitim ve öğretimin birleştirilmesi, millîleştirilmesi ve laikleştirilmesi amaçlanmıştır.
- ✓ Medreseler kapatılmıştır.
- ✓ 29 Ekim 1923'te cumhuriyet ilan edilmiştir. Cumhuriyetin ilan edilmesi 1921 Anayasası'nda yapılan önemli ilk değişikliktir. Böylece rejim sorunu çözülmüştür.

DIŞ POLİTİKA

MUSUL SORUNU

- Mondros Mütarekesi'nin imzalandığı tarihte Türk birliklerinin kontrolünde olan bölge İngilizler tarafından işgal edilmiştir.
- Misakımillî sınırları içinde bulunan Musul'un durumu Lozan'da gündeme gelmiş konferansta halledilemeyen konu İngiltere ve Türkiye arasında yapılacak olan ikili görüşmelere bırakılmıştır.
- İngiltere, Haliç Konferansı'nda Musul ile birlikte Hakkâri üzerinde de hak iddia etmiştir.
- Lozan Antlaşması'nın ilgili maddesi gereğince Milletler Cemiyetine götürülen sorun, Şeyh Sait İsyanı'nın Türkiye'yi zor durumda bırakması nedeniyle 1926 yılında yapılan Ankara Antlaşması ile Türkiye aleyhine çözülmüştür. Bu antlaşma ile Musul Irak'a bırakılmıştır.

✸ Yeni Türk devletinin Lozan'dan sonra dış politikadaki ilk başarısı Yabancı Okullar Sorunu'nu çözmek olmuştur.

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

BASMACI HAREKETİ

1918 yılında Sovyet ordusunun Hokand Cumhuriyeti'ni yıkmasıyla başlayan harekettir. Bu hareketin amacı, Türkistan'ı Ruslardan kurtararak bağımsızlığına kavuşturmaktır. Hareketin içinde Enver Paşa, Zeki Velidi Togan ve İsmail Gaspıralı gibi önemli isimler de yer almıştır.

Enver Paşa

- İttihat ve Terakki Cemiyetinin en güçlü lideridir.
- I. Dünya Savaşı'nda Harbiye Nazırı ve Başkumandan vekili olarak askerî politikayı yürütmüştür. I. Dünya Savaşı'ndan sonra Rusya'ya gitmiştir.
- I. Dünya Halkları Kurultayına katılmış, İttihat ve Terakki Kongresi'ni toplamıştır.
- Ruslara karşı savaşan Basmacılara destek vermiştir.

Zeki Velidi Togan

- Türkçülük fikrinin savunucularındandır.
- Basmacı Hareketi'nde yer almıştır.
- İstanbul Üniversitesi Umumi Türk Tarihi Kürsüsünü oluşturmuştur.

İsmail Gaspıralı

- Türkçü, Turancı görüşün ideologlarındandır.
- Ruslara karşı millî direnişte öncü olmuştur.

Yusuf Akçura

- Türkçülük fikrini savunmuştur.
- Üç Tarz-ı Siyaset adlı eseri ünlüdür.
- Türk Yurdu dergisini çıkarmıştır.

1931 - 1939 Arası Türk Dış Politikası Gelişmeleri

- ✸ Türkiye'nin Milletler Cemiyetine üye olması (1932)
- ✸ Balkan Antantı'nın oluşturulması (1934)
- ✸ Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin imzalanması (1936)
- ✸ Akdeniz Paktı'nın kurulması (1936)
- ✸ Nyon Antlaşmasının imzalanması (1937)
- ✸ Sadâbad Paktı'nın kurulması (1938)
- ✸ Hatay'ın ana vatana katılması (1939)

Türkiye'nin II. Dünya Savaşı'na Katılması

Türkiye II. Dünya Savaşı boyunca tarafsızlık politikası uygulamış, savaşın son döneminde ise savaş sonrası oluşumlarda ve antlaşmalarda yer alabilmek amacıyla görünüşte de olsa Müttefik Devletler Bloku'nda yer almıştır.

Adana Görüşmeleri

- ✸ Casablanca Konferansı'nda Roosevelt ve Churchill Türkiye'nin savaşa katılması ve bir Balkan Cephesi açılması konusunda karar vermişlerdi. Bu konuyu Türk liderlere açıklamak üzere 30 Ocak - 1 Şubat 1943 tarihleri arasında Adana'da Cumhurbaşkanı İsmet İnönü ve Başbakan Şükrü Saraçoğlu ile görüşmüşlerdir. Bu görüşmelerde Türkiye'nin en geç 1943 yılı sonunda savaşa katılması istenmiştir. Ancak Türkiye Sovyet Rusya'dan emin olmadığını ve Türk ordusunun takviye edilmesi gerektiğini bildirmiştir.
- ✸ İngiltere Dışişleri Bakanı Eden, durumu bildirmek üzere Türkiye Dışişleri Bakanı Numan Menemencioğlu ile Kahire'de bir görüşme yapmıştır. Bu görüşmelerde Türkiye savaşa katılmayı reddetmiştir.

Kahire Görüşmeleri

- Tahran Konferansı'nda Sovyet Rusya, Türkiye'nin savaşa girmesi konusunda ısrar etmiştir. ABD ve İngiltere de Türkiye'nin savaşa girmesini istediğinden Churchill, 4-6 Aralık 1943'te Kahire'de Cumhurbaşkanı İsmet İnönü ile görüşmüştür.
- Türkiye, Müttefik Devletler'le münasebetlerini düzeltmek için 2 Ağustos 1944'te Almanya ile diplomatik münasebetlerini kesmiştir.
- Türkiye 23 Şubat 1945'te Birleşmiş Milletler Teşkilatının asil üyeleri arasında yer alabilmek için Almanya'ya savaş ilan etmiştir. Ancak savaş ilanı yalnızca simgesel bir hareket olarak kalmıştır.

II. Dünya Savaşı'nın Türkiye'ye Etkileri

- ✸ Türkiye'nin sanayi yatırım programları ertelenmiş, tarımsal üretim olumsuz etkilenmiştir.
- ✸ Fiyat artışları ve karaborsacılık başlamıştır.
- ✸ 18 Ocak 1940'ta Millî Korunma Kanunu çıkarılmış, ekonomide devlet kontrolü artırılmıştır.
- ✸ Aşırı kazanç ve yüksek enflasyon sebebiyle 11 Kasım 1942'de Varlık Vergisi Kanunu çıkarılmıştır.
- ✸ Toprak Mahsulleri Vergisi Kanunu çıkarılmıştır.
- ✸ II. Beş Yıllık Sanayi Planı uygulanamamıştır.

Savaş şartlarına rağmen eğitim yatırımları devam ettirilmeye çalışılmış ve Köy Enstitüleri açılmıştır.

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

İsmet İnönü Dönemi'nin Önemli Gelişmeleri

- II. Dünya Savaşı ve Türk dış politikasının yönlendirilmesi (Adana Görüşmeleri ve Kahire Görüşmeleri)
- Köy Enstitülerinin açılması
- Varlık Vergisi Kanunu'nun çıkarılması ve uygulanması
- Ekmek karnesi uygulaması
- Toprak Reformu Kanunu'nun çıkarılması
- Çok partili hayata geçilmesi
- Tek Dereceli Seçim Sistemi'ne geçilmesi ve ilk kez çok partili seçimin gerçekleştirilmesi

Soğuk Savaş Dönemi

Rusya Önderliğindeki Doğu Bloku'nda Kurulan Örgütler:

- Cominform
- Comecon
- Varşova Paktı

ABD Önderliğindeki Batı Bloku ve Önemli Faaliyetleri

Truman Doktrini

- Sovyet Rusya'nın II. Dünya Savaşı sonrası Orta Doğu, Boğazlar, Ege Denizi ve Doğu Akdeniz gibi bölgelerde hedeflediği yayılmacı politikayı önlemek amacıyla yayımlanmıştır.

Marshall Planı

- II. Dünya Savaşı'ndan sonra ABD tarafından Avrupa ülkelerine yardımda bulunmak ve bu devletleri kısa zamanda güçlendirmek amacıya hazırlanan programdır.
- Avrupa Ekonomik İş Birliği Teşkilatı kurulmuştur.

NATO'nun Kurulması

- ABD Sovyet yayılmacılığını durdurmak için tedbir arayışlarına girişmiştir.
- 1949'da İngiltere, Fransa, Belçika, Hollanda, İtalya, Danimarka, İzlanda, Norveç, Portekiz, Lüksemburg, Kanada ve ABD arasında Kuzey Atlantik İttifakı (NATO) kurulmuştur.
- Türkiye bu birliğe 1952'de (Adnan Menderes Dönemi) üye olmuştur. Türkiye'nin Kore Savaşı'na asker göndermesi üyeliğini hızlandırmıştır. Sovyet Rusya da bu birliğe karşı Varşova Paktı'nı oluşturmuştur.

Kore Savaşı

- Potsdam Konferansı'na göre Kore toprakları 38. enlemin kuzeyi ve güneyi olarak ayrılmıştır. Kuzey Kore Rusya'nın, Güney Kore ABD'nin hareket sahası olmuştur.
- Kuzey Kore, Güney Kore'ye savaş ilan etmiştir. İki taraf arasında Panmunjom Mütarekesi imzalanmıştır.
- Türkiye, BM birlikleri içerisinde yer almıştır.

Eisenhower Doktrini

- ABD Başkanı Eisenhower'ın Orta Doğu'da Sovyet Rusya'nın güçlenmesini önlemeye yönelik ekonomik ve askeri yardım içerikli çalışmasıdır.

Bağdat Paktı

Türkiye'nin Orta Doğu'da ittifak arayışı sonucunda Irak ile 1955'te imzaladığı pakttır. Pakta daha sonra İngiltere, Pakistan ve İran da üye olmuştur. 1958'de Irak paktan çekilmiş ve Bağdat Paktı CENTO adını almıştır.

Adnan Menderes (Demokrat Parti) Dönemi Önemli Gelişmeleri

- Bu dönem "Beyaz Devrim" olarak adlandırılan ve 1950'de yapılan seçimlerle başlamıştır. Dönemin cumhurbaşkanı Celal Bayar, başbakanı Adnan Menderes'tir.
- Türkiye Kore Savaşı'na asker göndermiştir.
- Türkiye NATO'ya üye olmuştur.
- Bağdat Paktı imzalanmıştır.
- Kıbrıs Sorunu yaşanmıştır.
- Köy Enstitüleri ve Halkevleri kapatılmıştır.
- Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun çıkarılmıştır.
- Atatürk'ün naaşı Anıtkabir'e taşınmıştır.
- 7 Eylül kararları (1947) ile ithalat kolaylaştırılmış, bankalar serbest bırakılmıştır. Bu kararlar Türkiye'de liberal ekonomiye geçişin ilk adımıdır.
- 1955 yılında İstanbul'da 6-7 Eylül Olayları yaşanmıştır.
- 1958 yılında ekonominin kötüye gitmesi nedeniyle IMF'den ilk borç alınmıştır.
- 1960 İhtilali ile ordu yönetime el koymuş ve Demokrat Parti iktidarı son bulmuştur.

Yumuşama Dönemi ve Sonrası

Küba Buhranı

- Küba'da Fidel Castro'nun sosyalist bir idare kurması ABD ile Küba arasında gerginliğe sebep olmuştur.
- Sovyet Rusya'nın, Küba'ya füze yerleştirmesi ABD ile Sovyetleri karşı karşıya getirmiştir. Nükleer savaş tehlikesinin belirmesi üzerine Sovyet Rusya Küba'daki füzeleri kaldırmış, ABD'den de Türkiye'deki Jüpiter füzelerini kaldırmasını istemiştir.
- Bu olaydan sonra 1963'te Kremlin ile Beyaz Saray arasında "Kırmızı Telefon Hattı" kurulmuştur.

Vietnam Savaşı

- Vietnam 1954'te kuzey ve güney olarak ikiye ayrılmıştır. Kuzeyde Çin destekli komünist yönetim kurulmuş, güneyde kurulan devleti İngiltere ve ABD desteklemiştir. 2 Ağustos 1964'te ABD donanmasının Tonkin Körfezi'nde Kuzey Vietnam'ın saldırısına uğramasıyla savaş başlamıştır. 1973'te imzalanan antlaşma ile barış sağlanabilmiştir.
- Bu savaşa çağrılmasına rağmen gitmeyen ünlü boksör Muhammet Ali'nin dünya şampiyonluğu elinden alınmış, boks lisansı iptal edilmiştir.

Bağlantısızlar Hareketi

ÖNEMLİDİR

- Doğu ve Batı bloklarından ayrı hareket eden ülkelerin başlattığı harekettir. Bu hareketin liderleri Hindistan, Yugoslavya ve Mısır'dır. 1955'te Endonezya (Bandung) da yapılan konferans sonucu Bağlantısızlar, ABD ve Sovyet Rusya'nın nükleer gücü karşısında bağımsızlıklarını korumak için aralarında birlik ve dayanışma sağlamayı kararlaştırmışlardır.

SALT - I Antlaşması (1972)

- ABD ve Sovyet Rusya arasında imzalanan ve stratejik silahları azaltmaya yönelik olan antlaşmadır.

SALT - II Antlaşması (1979)

- ABD ve Sovyet Rusya arasında imzalanmıştır. Bu antlaşma ile stratejik ve nükleer silahlar sınırlandırılmıştır.
- Sovyet Rusya'nın Afganistan'ı işgali üzerine uygulanamamıştır.

1967 Arap - İsrail Savaşı (Altı Gün Savaşı)

- Sebebi, Mısır lideri Nasır'ın Akabe Körfezi'ni kapatmasıdır. İsrail savaşı kazanmış ve tüm Sina'yı ele geçirmiştir.

1973 Arap – İsrail Savaşı (Yom Kippur Savaşı)

- Sebebi, Mısır'ın bir önceki savaşta kaybettiği prestijini yeniden kazanmak istemesidir. ABD'nin gerçekleştirdiği "**Mekik Diplomasisi**" sonucu 1974'te İsrail'in Sina'nın bir bölümünden çekilmesini sağlayan antlaşma imzalanmıştır.

Camp David Antlaşmaları

- Arap – İsrail sorununu çözmek amacıyla ABD aracılığıyla imzalanan antlaşmalardır. ABD, İsrail ve Mısır arasında imzalanmıştır.

İran – Irak Savaşı

- 1979'da İran'daki rejim değişikliğinden yararlanmak isteyen Irak'ın 1980'de İran topraklarına girip Basra Körfezi'ne kadar ilerlemesiyle başlayan savaştır. BM kararıyla 1988'de ateşkes ilan edilmiştir.

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

Dikkat! Soru çıkabilir.

Türk – Yunan İlişkileri

Kıbrıs Sorunu

* Kıbrıs Rumlarının "**Enosis**" adı verilen Kıbrıs'ı Yunanistan'a katma ideali 1950'de önemli bir dönüm noktasına gelmiş, kilise bir halk oylaması yaparak adayı Yunanistan'a bağlamak istemiştir. Ancak halk oylaması ABD, İngiltere ve BM tarafından kabul edilmemiştir. Bunun üzerine Kıbrıs Rumları tarafından 1955'te "EOKA" adlı terör örgütü kurulmuştur. EOKA'nın Türkleri hedef alan faaliyetleri karşısında Türkler de "Türk Mukavemet Teşkilatı"nı kurmuşlardır.
* 1959'da Kıbrıs için bağımsız bir cumhuriyet idaresini öngören "**Zürih Antlaşması**", ardından "**Londra Antlaşması**" imzalanmıştır. Bu antlaşmalarla Kıbrıs Cumhuriyeti kurulmuş, Türkiye, Yunanistan ve İngiltere garantör devlet olmuştur. Kıbrıs Cumhuriyeti'nin cumhurbaşkanlığına Makarios, yardımcılığına Dr. Fazıl Küçük getirilmiştir.
* Ancak Rumların Türklere yönelik faaliyetleri bitmemiş, 1963'te "Kanlı Noel" olarak bilinen katliamlar başlamıştır. Kıbrıs Türkleri 1967'de Kıbrıs Geçici Türk Yönetimi'ni kurmuşlardır. Adada olayların sürmesi üzerine Türkiye 20 Temmuz 1974'te "**Kıbrıs Barış Harekatı**"nı gerçekleştirmiştir.
* Toplumlar arası görüşmeler sonunda 13 Şubat 1975'te Rauf Denktaş liderliğinde "**Kıbrıs Türk Federe Devleti**" kurulmuştur. 15 Kasım 1983'te de "**Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti**" kurulmuştur. Ancak KKTC, Yunanistan, Kıbrıs Rum Yönetimi, ABD, İngiltere, Fransa, Sovyet Rusya ve birçok devlet tarafından tanınmamaktadır.

Ege Adaları Meselesi

* Yunanistan'ın Ege adalarını Lozan Antlaşması'na aykırı olarak gizlice silahlandırmaya başlaması üzerine ortaya çıkan sorundur.

Kıta Sahanlığı Sorunu

* Yunanistan'ın petrol arama ruhsat alanını Doğu Ege'yi kapsayacak şekilde genişletmesi üzerine başlayan sorundur.

Kara Sularının 12 Mile Çıkarılması

* Yunanistan 1974'te kara sularını 12 mile çıkarmak istemesi sonucu ortaya çıkan sorundur.

Ege Hava Sahası (FIR HATTI) Sorunu

* Yunanistan'ın hava kontrol sahasını 10 mile çıkarması ve Ege Denizi üzerindeki hava sahasının kontrolünün büyük ölçüde Yunanistan'a geçmesiyle ortaya çıkan sorundur.

Küreselleşen Dünya

SSCB'nin Dağılması

* Mihail Gorbaçov'un uygulamaya koyduğu Glasnost (açıklık) ve Perestroika (yeniden yapılanma) politikaları yönetimde çözülmelerin başlamasına neden olmuştur. Bundan faydalanan SSCB'ye bağlı cumhuriyetlerin büyük bir kısmı bağımsızlıklarını ilan etmiştir.

Türk Cumhuriyetleri

* Azerbaycan: Bağımsızlığını 1991'de ilan etmiştir. Ebulfeyz Elçibey 1992'de devlet başkanı olmuştur. Hâlen Ermenistan ile Dağlık Karabağ Sorunu'nu yaşamaktadır.
* Kazakistan: 1991'de Nursultan Nazarbayev liderliğinde bağımsızlığını ilan etmiştir.
* Kırgızistan: 1991'de bağımsız olmuş, SSCB'ye karşı bir politika izleyen İslam Kerimov cumhurbaşkanlığına getirilmiştir.
* Türkmenistan: 1991'de bağımsızlığını ilan etmiştir. Cumhurbaşkanlığına Saparmurad Niyazov getirilmiştir.

Bağımsız Devletler Topluluğu

* Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından 21 Aralık 1991'de "**Almatı Zirvesi**" sonucu kurulmuştur. Topluluk Azerbaycan, Ermenistan, Belarus, Kazakistan, Moldova, Kırgızistan, Rusya, Tacikistan, Türkmenistan, Özbekistan ve Ukrayna'nın katılımıyla kurulmuştur. Topluluğa 1993'te üye olan Gürcistan, "Güney Osetya Savaşı"ndan sonra 15 Ağustos 2008'de topluluktan ayrılmıştır.

Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA)

* 1992'de başta Türk dilinin konuşulduğu ülkeler ve Türkiye'ye komşu ülkeler olmak üzere; gelişmekte olan ülkelerin kalkınmalarına yardımcı olmak, bu ülkelerle ekonomik, kültürel ve teknik alanlarda iş birliği sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Kosova Sorunu

* Bosna Savaşı'ndan sonra Sırpların Kosova'daki Arnavutlara baskı uygulamasıyla ortaya çıkan sorundur. Bölge halkı bu baskı sonucu "**Kosova Kurtuluş Ordusu**"nu kurmuştur. Çatışmalarda binlerce Arnavut hayatını kaybetmiş, NATO'nun devreye girmesiyle Sırplar Kosova'dan çekilmiştir. Kosova 2008'de bağımsızlığını ilan etmiştir.

Bosna Savaşı

* Yugoslavya'nın dağılma sürecinde Sırpların, Bosna - Hersek topraklarını işgal etmesi ve burada katliamlar yapmasıyla başlayan savaştır. Savaş 1995'te imzalanan "Dayton Antlaşması" ile sona ermiştir. Savaş sırasında Sırplar öldürdükleri Boşnakları gizlemek amacıyla oluşturdukları toplu mezarlara metal parçaları bırakarak uydu tarafından tespit edilmesini önlemişlerdir. Ancak uzmanlar toplu mezarlarda yetişen Artemis çiçeği ve bu çiçekle beslenen mavi kelebekler sayesinde 300'den fazla toplu mezar tespit etmişlerdir.

I. Körfez Savaşı (1990 – 1991)

* İran ile yaptığı savaşlar sonunda borçlanan Irak'ın Kuveyt topraklarında hak iddia etmesi sonucu başlayan savaştır. Türkiye savaşa girmemiş, ancak İncirlik Üssü'nün (Çekiç Güç) kullanılmasına izin vermiştir.

II. Körfez Savaşı (2003 ...)

* ABD'nin Irak'ta kitle imha silahları bulunduğu gerekçesiyle bölgeye asker sevketmesiyle başlamıştır. Mevcut Irak yönetimi fazla direnememiş, çok sayıda Iraklı devlet adamı idam edilmiştir. Saddam Hüseyin 2006'da idam edilmiştir.

1980 Sonrası Türkiye'de Yaşanan Siyasi Gelişmeler

- **12 Eylül 1980** – Ordu yönetime el koymuştur. 1961 Anayasası askıya alınmış, Kenan Evren devlet başkanı olmuştur.
- **20 Eylül 1880** – Bülent Ulusu Hükûmeti kurulmuştur.
- **7 Kasım 1982** – 1982 Anayasası halk oylaması ile kabul edilmiştir. Kenan Evren cumhurbaşkanı seçilmiştir.
- **6 Kasım 1983** – Milletvekili genel seçimleri sonucu Anavatan Partisi iktidarı başlamıştır.
- **6 Kasım 1987** – 12 Eylül Askerî Darbesi ile getirilen siyasi yasakların kaldırılması için referandum yapılmıştır. Yasaklar kalkmıştır.
- **29 Kasım 1987** – Seçimler yapılmıştır. Anavatan Partisi birinci parti olmuştur.
- **31 Ekim 1987** – Turgut Özal Türkiye'nin 8. cumhurbaşkanı olmuştur.
- **17 Nisan 1993** – Turgut Özal hayatını kaybetmiştir.
- **16 Mayıs 1993** – Süleyman Demirel Türkiye'nin 9. cumhurbaşkanı olmuştur.
- **13 Haziran 1993** – Tansu Çiller DYP Genel Başkanlığına seçilmiştir. Tansu Çiller Türkiye'nin ilk kadın başbakanı olmuştur.
- Bu dönemde Türkiye, Gümrük Birliği Antlaşması'nı imzalamıştır.
- **28 Şubat 1997** – Milli Güvenlik Kurulu bildirisi yayımlanmıştır.
- **16 Ocak 1998** – Refah Partisi kapatılmıştır.
- **28 Mayıs 1999** – DSP + MHP + ANAP Koalisyon Hükûmeti kurulmuştur.
- **5 Mayıs 2000** – Ahmet Necdet Sezer Türkiye'nin 10. cumhurbaşkanı seçilmiştir.
- **3 Kasım 2002** – Erken genel seçimlerle Adalet ve Kalkınma Partisi iktidara gelmiştir.
- **28 Ağustos 2007** – Abdullah Gül, Türkiye'nin 11. cumhurbaşkanı olmuştur.
- **28 Ağustos 2014** – Recep Tayyip Erdoğan Türkiye'nin 12. cumhurbaşkanı olmuştur.

MATEMATİK KONUM

Türkiye Kuzey Yarım Küre'de bulunur.

- ✓ Bunun sonucunda Türkiye'de güneyden kuzeye doğru gidildikçe güneş ışınlarının geliş açısı daralır. Sıcaklık azalır.
- ✓ Gölge boyu uzar (en uzun Sinop, en kısa Hatay).
- ✓ Tarım ürünlerinin olgunlaşma süresi uzar (tamamen sıcaklıkla ilgili).

Akdeniz'den Karadeniz'e doğru gidildikçe

ÖNEMLİDİR

- ✓ Deniz suyu sıcaklığı azalır. Deniz suyu buharlaşması azalır.
- ✓ Deniz suyu tuzluluğu azalır. Deniz turizmi süresi kısalır.
- ✓ Gölge yönü asla güneyi göstermez. Çizgisel hız azalır.
- ✓ Şafak (tan) ve gurup süresi uzar.
- ✓ Gece-gündüz süre farkı artar. **Gece-gündüz süre farkı en fazla Sinop'ta, en az Hatay'da yaşanır.**
- ✓ Yer çekimi artar.

ÖZEL TARİHLER

- **21 Haziran**
  - ★ En uzun gündüz, en kısa gece
  - ★ Yıl içinde güneş ışınlarının gelebileceği en büyük açı
  - ★ Yıl içinde gölge boyu en kısa
  - ★ Bu tarihten sonra gündüzler kısalmaya, geceler uzamaya başlar.
- **21 Aralık**
  - ✸ En uzun gece, en kısa gündüz
  - ✸ Güneş ışınları en küçük açıyla
  - ✸ Gölge boyu en uzun
  - ✸ Bu tarihten sonra gündüz uzar, gece kısalır.
- **21 Mart – 23 Eylül**
  - ★ Gece – gündüz süresi eşit
  - ★ Aynı boylam üzerinde yer alan merkezlerde 21 Mart ve 23 Eylül tarihlerinde güneş aynı anda doğar, aynı anda batar.
  - ★ Yerel saat aynıdır.
  - ★ Öğle vakti aynıdır.

TÜRKİYE'NİN YERYÜZÜ ŞEKİLLERİ (FİZİKİ ÖZELLİKLERİ)

- ✸ Ülkemiz oluşumunda en büyük pay III. Zaman'a aittir.
- ✸ IV. Zaman başlarında ülkemizde yaygın buzullar görülür.
- ✸ Ülkemiz dağ oluşumunda kıvrımlı yapılar en yaygın olanıdır.
- ✸ Bunlar Toroslar ve Kuzey Anadolu Dağlarıdır.
- ✸ Ülkemiz ova oluşumunda en yaygın olan tektonik kökenli alanlardır.
- ✸ Platolar en yaygın olarak İç Anadolu'da yer alır.
- ✸ Platolarda genellikle tarım ve hayvancılık faaliyetleri sürdürülür.
- ✸ Ülkemiz akarsularının çoğu açık havzadır.
- ✸ En büyük kapalı havza Tuz Gölü Havzası'dır (etrafı dağlarla çevrili olduğu için).
- ✸ Göllerin sularının tatlı olması gideğene bağlıdır. Gideğeni olan göller tatlı su gölleridir.
- ✸ Heyelan set göller Karadeniz'de yaygın olarak görülür.
- ✸ Ülkemizde Karaman, Mardin Eşiği, Karadeniz kıyı kuşağı, Yıldız Dağları ve Antalya çevresinde depremsellik riski azdır.
- ✸ Ülkemizde deprem, can ve mal kaybına neden olan en büyük doğal afettir. Sonrasında sel ve taşkın gelir.
- ✸ Heyelan ile erozyonun ortak yönü eğimli yamaçlarda görülmeleridir.
- ✸ Okyanusa kıyısı olmadığı için ülkemizde haliç, watt kıyı tipleri görülmez. Yine okyanusa kıyısı olmadığı için çok şiddetli kasırga, hortum, tornado, tsunami gibi klimatik afetler yaşanmaz.
- ✸ Dış kuvvetler içerisinde akarsular, ülkemizde şekillendirici etkisi en fazla olanı, buzullar ise en az olanıdır.
- ✸ Ülkemiz dağlarının yüksek kesimlerinde özellikle Toroslar ve Kuzey Anadolu Dağlarının yüksek kesimlerinde fosillere rastlanması, eskiden deniz seviyesinde olduklarının göstergesidir.

YÜKSELTİNİN ETKİLERİ

Yerden yükseldikçe

BURADAN HER SENE SORU ÇIKIYOR.

- ✸ Sıcaklık ortalaması azalır.
- ✸ Mutlak nem azalır.
  → Kaynağı denizlerdir.
- ✸ Sıcaklık farkı artar.
- ✸ Karasallık artar (nem azlığı).
- ✸ Mekanik ufalanma (fiziksel çözülme) artar. → Sıcaklık değişimine bağlı olarak oluşan ufalanmadır. (Doğu Anadolu'da en fazladır.)
- ✸ Karın yerde kalma süresi uzar.
- ✸ Don olayının görüldüğü gün sayısı artar.
- ✸ Tarım ürünlerinin olgunlaşma süresi uzar.
- ✸ Tarım ürünlerinin çeşidi azalır.
- ✸ Akarsuların akış hızı artar.
- ✸ Yüksek olan yerlerin gerçek sıcaklığı ile indirgenmiş sıcaklığı arasındaki fark fazladır. (En fazla Doğu Anadolu'da görülür.)

- ✸ Dağlık ve engebeli alanların gerçek alanı ile iz düşüm alanı arasındaki fark fazladır.
- ✸ Türkiye'de sıcaklıkların güneyden kuzeye doğru enlem etkisine bağlı olarak düzenli azalmasının önündeki en büyük engel yükseltidir.
- ✸ Türkiye'deki dağlar genel olarak doğu - batı istikametinde uzanır.

Dolayısıyla,

- ✸ Akdeniz ve Karadeniz'de dağlar kıyıya paralel uzanır.

Bunun sonucunda,

- ✸ Boyuna kıyılar oluşur.
- ✸ Falezler (dalga aşındırmasıyla oluşmuş dik kıyılar, uçurumlar) yaygındır.
- ✸ Delta oluşumu azdır.
- ✸ Kıta sahanlığı dardır.
- ✸ Kıyılarda girinti çıkıntı azdır. Koy ve körfez azdır. Doğal liman azdır.
  - Nemli hava kütlesi iç kesimlere giremez.
  - Karadeniz ve Akdeniz kıyıları yamaç yağışı alır.
  - Karasallığın etki alanı genişler.
  - İç Anadolu Bölgesi'nde yağış az düşer.
  - Denizel iklimin yayılış alanının dar olmasına sebep olur.
- ✸ İç kesimlerle ulaşım doğal geçitlerle sağlanabilir.
- ✸ Limanların hinterlandı (art bölgesi) dardır.

Fakat

- ✸ İskenderun, Trabzon gibi liman kentlerinin iç kesimlere doğal geçitlerle bağlantıları olduğu için hinterlantları olması gerekenden geniştir.

İKLİM

Sıcaklık Dağılışı

- Kışın en sıcak bölge Akdeniz Bölgesi (enlem, denizellik)
- Yazın en sıcak bölge Güneydoğu Anadolu (enlem, karasallık, sam yeli rüzgârı)
- İndirgenmiş haritalarda yükselti sıcaklık üzerinde etkili değildir.
- Bağıl nem en fazla Doğu Karadeniz'de, Rize'de görülür.
- Maksimum nem yazın en fazla Güneydoğu Anadolu'da görülür.
- Etezyen rüzgârı Ege'de sıcaklığı düşürür.
- Ülkemizde en geniş sahada etkili olan rüzgâr, batı rüzgârlarıdır.

BİTKİ ÖRTÜSÜ

- Psödömaki: Karadeniz'de ormanların tahrip edilmesiyle yerlerine çıkan maki benzeri çalılar (ör. fındık).
- Maki: Kızılçam ormalarının tahrip edilmesiyle ortaya çıkar.
- Garig: Makilerin tahrip edilmesiyle yerlerine çıkan çalılar.
- Antropojen Bozkır: Karasal iklimlerde ormanların tahrip edilmesiyle yerlerine çıkan ot toplulukları (en fazla İç Anadolu'da).
- Endemik Tür: Sadece bulunduğu yöreye ait olan tür (en fazla Akdeniz).

TOPRAKLAR

Yerli Topraklar

* Laterit
* Podzol
* Kestane renkli step toprağı
* Kahverengi orman toprağı
* Terra - rossa
* Çernezyom

Taşınmış Topraklar

* Alüvyal
* Kalüvyal
* Lös
* Moren

RÜZGÂRLAR

BU BİLGİ SORU ÇÖZDÜRÜR.

Kara yel
- ✓ Kuzeybatı yönünden eser.
- ✓ Soğuk ve kar yağışı getirir.
- ✓ Genel olarak kış mevsiminde etkilidir.

Yıldız
- ✓ Kuzeyden eser.
- ✓ Karadeniz kıyılarında yamaç yağışlarına neden olur.

Poyraz
- ✓ Kuzeydoğudan eser
- ✓ Soğuk ve ayaz getirir.
- ✓ Yazın estiğinde sıcaklık ortalamasının düşmesine neden olur.

Etezyen
- ✓ Kuzey Ege'den güneye doğru esen serin rüzgârlardır.

K Y P
(KaYıP SaKaL)
L K S

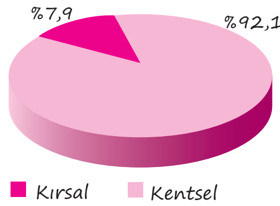
Sam yeli (Keşişleme)
- ✓ Güneydoğudan eser.
- ✓ Sıcak ve kurudur.
- ✓ Maksimum nemi artırarak yağış ihtimalini azaltır.
- ✓ Tarım ürünlerinin zamanından önce olgunlaşmasına neden olarak verimi düşürür.

Lodos
- ✓ Güneybatıdan eser.
- ✓ Baca zehirlenmelerine neden olur.
- ✓ Yüksek yerlere yağış getirir.
- ✓ Boğaz trafiğinin aksamasına neden olur.
- ✓ Ani kar erimelerine neden olur ve sellere yol açar.

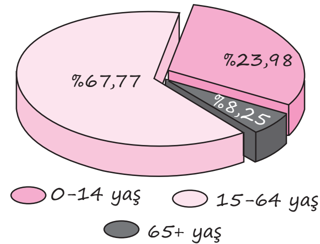
Kıble
- ✓ Güneyden eser.
- ✓ Kıyılara yamaç yağışı getirir.

TÜRKİYE NÜFUSUNUN YAPISAL ÖZELLİKLERİ

* Ülkemizde nüfus artışı azalmaktadır.
* Nüfus artmaktadır.
* Doğurganlık oranı azalmaktadır.
* Ortalama ömür uzamaktadır.
* Genç nüfus oranı giderek azalmaktadır.
* Birincil faaliyet kollarında çalışanlar azalmaktadır.
* İkincil ve üçüncül ekonomik faaliyet kollarında çalışanların oranı artmaktadır.
* Bağımlı nüfus oranı azalmaktadır.
* Kentleşme oranı artmaktadır.
* İç göçler eskiye göre azalmaktadır.
* Okuma yazma oranı artmaktadır.

Türkiye nüfusunun üç ana yaş grubuna göre dağılımı (TÜİK 2011)

- 2015 verilerine göre nüfus artış hızı bir önceki yıla göre artarak ‰13.4 olarak gerçekleşmiştir.
- Yaşam memnuniyeti sıralamasında 1. Sinop, sonuncu ise Tunceli ilimizdir.

Türkiye'de yaşlı nüfusun artması gelişmekte olduğunun göstergesidir.

TÜRKİYE'NİN NÜFUS YOĞUNLUĞU

1. Aritmetik Nüfus Yoğunluğu

* Türkiye'de aritmetik nüfus yoğunluğu en fazla Marmara, en az Doğu Anadolu bölgelerinde görülür.

2. Tarımsal Nüfus Yoğunluğu

* Tarımsal nüfus yoğunluğu, tarımla uğraşan nüfusun tarım alanlarına bölünmesiyle bulunur.
* Tarım alanlarının dar ve parçalı olduğu (tarım alanlarının yüz ölçümünün az olduğu) yerlerde tarımsal nüfus yoğunluğu fazladır.
* Türkiye'de tarımsal nüfus yoğunluğu en fazla Doğu Karadeniz ve Hakkâri bölümlerindedir.
* Tarımsal nüfus yoğunluğu en az İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindedir. Çünkü tarım alanları geniştir.
* Marmara Bölgesi'nde tarımsal nüfus yoğunluğunun az olması, tarımda çalışan sayısının az olmasıyla ilgilidir.

3. Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu

* Fizyolojik nüfus yoğunluğu en fazla Marmara Bölgesi'nde, en az İç Anadolu Bölgesi'ndedir.

KÖY ALTI YERLEŞMELER

KALICI (Devamlı)	GEÇİCİ (Süreli)
* Mahalle	* Yayla
* Mezra	* Kom
* Çiftlik	* Oba (çadır yerleşmeleri)
* Divan	* Ağıl
	* Dalyan

Nüfusun en az olduğu kent Bayburt'tur.

Nüfus yoğunluğu en fazla olan kent İstanbul (2700), en az olan ise Tunceli'dir (11).

Dalyanlar en fazla Ege'de,
Yaylalar en fazla Karadeniz'de,
Obalar en fazla Akdeniz'dedir.

GÖÇLER

1) İç Göçler

a) Kalıcı Göçler

✓ Sosyal Faktörler
* Terör
* Töre
* Kan davası
* Kız kaçırma
* Eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanma isteği
* Şehrin çekiciliği

✓ Doğal Faktörler
* Kuraklık
* Erozyon
* Doğal afetler
* Yer şekilleri ve iklim

✓ Ekonomik Faktörler
* İşsizlik
* Tarım alanlarının miras yoluyla bölünmesi
* Tarımda yaşanan makineleşme

Göçün sonuçları

✓ Gecekondulaşma, düzensiz kentleşme
✓ Sanayi tesislerinin kent içinde kalması
✓ Altyapı sorunları, sosyal sorunlar
✓ Nüfusun yurt içine dengesiz dağılması
✓ Devlet yatırımlarının dengesiz dağılması
✓ İşsizlik
✓ Eğitim ve sağlık hizmetlerinin aksaması

Kırsal kesimden kentlere yapılan göçü azaltmak için

✓ Sulama, hayvancılığı destekleme,
✓ Tarım ve hayvancılığa dayanan sanayiyi kırsal kesime kaydırma,
✓ Kırsal alanlarda eğitim ve sağlık hizmetlerinin artırılması gereklidir.

TÜRKİYE'NİN EKONOMİK COĞRAFYASI

Tarımsal Yöntemler

Modern Tarım (İntansif)

✓ Birim alandan elde edilen üretimin artmasını amaçlar.
✓ İklime bağımlılık azdır.
✓ Üretimde dalgalanma azdır.
✓ Sulama yaygındır.
✓ Gübreleme yapılır.
✓ Tohum ıslahı yapılır.
✓ Zirai mücadele (ilaçlama) yapılır.
✓ Çiftçinin eğitimi fazladır.
✓ Makineleşme yapılır. Makineleşmedeki temel amaç, ekim ve hasat süresini kısaltmaktır.
✓ Makineleşme düz ve geniş tarım alanı ister.
✓ En fazla Marmara ve Ege'de modern tarım yapılır.
✓ Tarım alanları nadasa bırakılmaz, bu yerlerde nöbetleşe ekim yapılır.
✓ Verim, birim alan değişmeden gerçekleşen üretim artışıdır.

İlkel Tarım (Ekstansif)

✓ İklime bağımlılık fazladır.
✓ Üretimi dalgalanma gösterir.
✓ Yağışın az olduğu yerlerde nadas tarımı yapılır (en fazla İç Anadolu Bölgesi'nde).
✓ Tarım alanları genişletilerek üretim artışı sağlanır.
✓ En fazla Karadeniz, Doğu Anadolu ve İç Anadolu bölgelerinde yapılır.
✓ Destekleme alımları (taban fiyat uygulaması).
✓ Çiftçinin ürettiği ürünlere devletin alma garantisi vermesine taban fiyat uygulaması denir.

Destekleme Alımlarının Genel Amaçları

✓ Çiftçinin ürettiği ürünün elde kalmasını engellemek
✓ Ani fiyat artış ve azalışlarından üreticinin ve tüketicinin etkilenmesini engellemek
✓ Aynı ürünün tüm yurtta benzer fiyatla satılmasını sağlamak
✓ İhracata yönelik tarım ürünlerini desteklemek
✓ Temel tüketim maddelerinin üretimindeki dalgalanmayı engellemek

Doğal ekim alanı geniş olan tarım ürünleri
✓ Buğday, arpa, çavdar, elma, üzüm, şeker pancarı, haşhaş, tütün, ayçiçeği

Doğal ekim alanı en dar alan tarım ürünleri
✓ Muz, çay, turunçgil, incir, pirinç, fındık, pamuk, zeytin

Yaz kuraklığı isteyen tarım ürünleri
✓ Buğday, arpa, çavdar, yulaf, pamuk, kırmızı mercimek, ayçiçeği, susam, tütün

Üretiminde el emeğine duyulan ihtiyacın fazla olduğu ürünler
✓ Pamuk, fındık, pirinç, çay, tütün, sebzecilik

Destekleme alımı yapılan tarım ürünleri
✓ Ayçiçeği, kuru incir, kuru kayısı, kuru üzüm, fındık, buğday, şeker pancarı, pamuk, haşhaş, tütün

İhraç edilen tarım ürünleri
✓ Kayısı, incir, Antep fıstığı, fındık, pamuk, tütün, zeytin, turunçgiller, üzüm, elma

İthal Ettiğimiz ürünler
✓ Pirinç, kakao, kahve, muz, hurma, kauçuk

%100'ü tek bölgede üretilen tarım ürünü
✓ Muz, çay

Devlet kontrolüyle üretilen ürünler
✓ Tütün – Kaliteli üretimin devamı
✓ Pirinç – Sıtma hastalığı
✓ Haşhaş – Uyuşturucu ham maddesi
✓ Kenevir – Uyuşturucu ham maddesi

Soğuğa en dayanıklı tarım ürünleri
✓ Çavdar, yulaf, arpa, buğday

Soğuğa en dayanıklı mevye
✓ Üzüm, elma, kayısı

2015 yılı yeterlilik oranı en yüksek olan tarım ürünleri
✓ İncir, pamuk, nohut

- Kültür balıkçılığı en fazla Ege'de
- Sünger avcılığı Marmaris ve Bodrum çevresinde
- İnci kefali Van Gölü'nde
- Akdeniz'de ⟶ çeşitlilik en fazla (sıcak deniz)
- Karadeniz'de ⟶ miktar en fazla (soğuk deniz)

Kültür balıkçılığının Kıyı Ege'de koy ve körfezlerde yapılması turizmi olumsuz etkilemiş, çiftlikler kıyılardan iç kesimlere taşınmıştır.

MADENLER VE ENERJİ KAYNAKLARI

* Feldspat ⟶ Muğla, Aydın, Manisa çevresinde çıkarılır. Cam boya, seramik yapımında Kullanılır. (Yapıştırıcı özelliği vardır.)
* Antimon ⟶ Balıkesir, Tokat, Kütahya çevresinde çıkarılır. Cam, ilaç matbaacılık, akü yapımında kullanılır. (Renk verici özelliği vardır.)
* Kalay – Kurşun – Çinko ⟶ Bileşiklerinden dolayı bir arada bulunur. En fazla Elâzığ Keban'da çıkarılır.
* Asbest ⟶ Muş ve Hatay çevresinde çıkarılır. Balata ve gemi yapımında kullanılır.
* Asfaltit ⟶ Cizre ve Silopi'de çıkartılır. Enerji kaynağı olarak kullanılır.

ÖNEMLİDİR

NÜKLEER SANTRALLER

- Çevreye zararı
  - ★ Sızıntı olmaması şartıyla çevreye zararı "sıfır"dır.
- Bir nükleer santral maliyeti 25 milyar $
- Yer seçimi
  - ★ Deprem riski az
  - ★ Su kaynaklarına yakın
- Ülkemizde
  - ★ Mersin (Akkuyu) (Rusya tarafından kuruluyor. 2017 sonu teslim)
  - ★ Sinop (Japonya ve Fransa ortaklaşa kuracaklar.)
- Enerji Kaynağı
  - ★ Uranyum
  - ★ Toryum (dünya 2. rezervi Eskişehir, Yozgat)

Çin ile 2013 yılında yapılan anlaşmaya göre Tuz Gölü ve Silivri'de doğal gaz depolama tesisleri yapılmaktadır.

Dünyada en fazla nükleer santral ⟶ ABD ⟶ 110

Avrupa'da en fazla nükleer santral ⟶ Fransa ⟶ 67

YENİ YAPILAN "HES"LER (Hidroelektrik Santral)

* Çoruh Nehri üzerinde ⟶ Muratlı, Tortum, Borçka, Deriner ve Yusufeli barajları yapılmaktadır.
* Bu barajlar içerisinde Deriner Barajı bent yüksekliği 230 m ile en yüksek baraj unvanına sahiptir.

TÜRKİYE'DE SANAYİ VE TİCARET

- Sanayi kuruluşu için gerekli koşullar
  - * Ham madde
  - * Enerji kaynağı
  - * İş gücü
  - * Su
  - * Ulaşım
  - * Sermaye
  - * Pazar

İhracat	İthalat
1. Almanya	1. Çin
2. İngiltere	2. Almanya
3. Irak	3. Rusya
4. İtalya	4. ABD
5. ABD	5. İtalya

İhracatta en büyük pay otomotiv sektörünün,

ithalatta en büyük pay kimyasal maddelerin olmuştur.

(TÜİK – 2015)

SANAYİ

TÜRKİYE EKONOMİSİNDE SANAYİNİN YERİ

✓ Ülkemizde sanayi tesisleri, bölgelere eşit olarak dağılmamıştır.

Nedenleri

✓ Ulaşım koşulları, ham madde ve enerji kaynaklarına yakınlık,

✓ Pazarlara yakınlık,

✓ Nüfusun dengesiz dağılmasıdır.

✓ Sanayi kuruluşlarının yaklaşık %70'i başta İstanbul, İzmit, Sakarya, Ankara, İzmir, Adana, Bursa, Gaziantep ve Kayseri olmak üzere bazı illerde toplanmıştır. En yoğun sanayileşme Çatalca - Kocaeli Bölümü'nde görülür.

✓ Ağır sanayi kollarının sanayi içindeki payı fazla değildir.

TÜRKİYE'DE ENDÜSTRİ KOLLARI

BESİN (GIDA) SANAYİSİ

✓ Şeker endüstrisi

✓ Çay endüstrisi

✓ Et ürünleri endüstrisi

✓ Süt ürünleri endüstrisi

✓ Konserve endüstrisi

✓ Unlu mamuller endüstrisi

✓ Bitkisel yağ endüstrisi

TÜTÜN VE İSPİRTOLU İÇKİLER ENDÜSTRİSİ

✓ Sigara fabrikaları tütün tarımının yapıldığı yerlerde yoğunlaşmıştır.

✓ Alkollü içkiler sanayisi bira, rakı, şarap vb. içki fabrikalarından oluşur. Şarap fabrikaları üzüm tarımının yapıldığı yerlerde yoğunlaşmıştır.

✓ Bira ve rakı fabrikaları ise Ege ve Marmara bölgelerinde daha yoğundur.

DOKUMA, DERİ VE GİYİM ENDÜSTRİSİ

Ülkemizde en yaygın ve en gelişmiş sanayi koludur. Pamuklu, yünlü, ipekli, halı, kilim dokuma ve deri gibi birçok sanayi kolu vardır.

MADEN ENDÜSTRİSİ

✓ Demir - çelik sanayisi

✓ Ferrokrom sanayisi

✓ Alüminyum sanayisi

✓ Kurşun ve çinko sanayisi

✓ Borasit tesisleri

ULAŞIM ARAÇLARI ENDÜSTRİSİ

Traktör Fabrikaları: İzmir, Ankara, İzmit, İstanbul, Kayseri, Adapazarı ve Konya'da bulunur.

Otomobil Fabrikaları: İzmir, İzmit, Bursa, İstanbul ve Adana'da bulunur.

Kamyon - Kamyonet - Otobüs Fabrikaları: İstanbul, Aksaray, İzmir ve İzmit'te bulunur.

Demir Yolu Taşıtı Fabrikaları: Eskişehir, Sivas, Ankara ve Adapazarı'nda bulunur.

Tersaneler (Gemi Yapımı): İstanbul, İzmit ve İzmir'de yer alır.

Uçak Fabrikaları: Ankara, Eskişehir ve Kayseri'de bulunur.

KİMYA ENDÜSTRİSİ

İlaç Sanayisi: İstanbul, İzmir ve Ankara'da yer alır.

Sabun ve Deterjan Sanayisi: İstanbul, İzmit ve Ankara'da bulunur.

Petrol Rafinerileri: İzmit (İpraş), İzmir (Aliağa), Kırıkkale (Orta Anadolu), Mersin (Ataş) ve Batman'da yer alır.

Gübre Endüstrisi: Karabük, İzmir, Mersin, İskenderun, İzmit, Kütahya, Adana, Bursa ve Samsun'da bulunur.

ORMAN ÜRÜNLERİ ENDÜSTRİSİ

Kâğıt Fabrikaları: İzmit, Çaycuma (Zonguldak), Aksu (Giresun), Dalaman (Muğla), Çay (Afyonkarahisar), Balıkesir, Taşköprü (Kastamonu) ve Taşucu'nda (Mersin) yer alır.

Kereste - Sunta Fabrikaları: Kastamonu, Bolu, Düzce ve Ayancık'ta bulunur.

Mobilya Sanayisi: Ankara, İstanbul, İzmir, Kayseri ve Bursa'da yer alır.

ÇİMENTO - CAM VE SERAMİK SANAYİSİ

Çimento ve Cam Sanayisi

✓ Ham maddeleri taş ve toprağa bağlı olduğundan Türkiye'deki yayılış alanları geniştir. Çimento sanayisi ülkenin bütününde dengeli bir dağılıma sahiptir.

✓ Cam sanayisi genellikle deniz kıyılarında bulunmaktadır.

Seramik ve Porselen Sanayisi: İstanbul, Kütahya, İzmir, İzmit, Çanakkale, Uşak ve Bilecik'te yer alır.

ULAŞIM

KARA YOLU ULAŞIMI

* Türkiye'de en gelişmiş ulaşım sistemidir.
* Türkiye'nin her kentine ve köyüne kara yolu ulaşımı vardır.
* Dağlık ve engebeli arazilerde yol yapım maliyetleri fazladır.
* Türkiye'de ulaşım genel olarak doğu-batı istikametinde uzanır. Bu yüzden doğal geçitler ulaşımda önemli yer tutar.

Türkiye'nin en uzun otoyol tüneli Orhangazi – Samanlı Tüneli'dir (3390 m).

Üzümlü Sınır Kapısı (Irak) ve Aktaş Sınır Kapısı (Gürcistan) en son açılan kapılardır.

DEMİR YOLU ULAŞIMI

* Demir yolu en fazla maden taşımacılığında kullanılır.
* Karadeniz kıyı şeridinde Samsun ve Zonguldak dışında demir yolu ulaşımı yoktur.
* Marmara Bölgesi'nde Bursa, Yalova ve Çanakkale kentlerine demir yolu ulaşımı yoktur.
* Ege Bölgesi'nde Menteşe Yöresi'ne demir yolu ulaşımı yoktur.
* Akdeniz Bölgesi'nde Antalya'ya demir yolu ulaşımı yoktur.

Yüksek Hızlı Tren:

Aktif ⟶ Ankara – Eskişehir – Konya – İstanbul

Yapılmakta olanlar

- Ankara – Kırıkkale – Yozgat – Sivas
- Ankara – İzmir

Projeler

- Ankara – Afyonkarahisar – İzmir
- Ankara – Kayseri
- İzmit – Bursa
- İstanbul – Edirne
- Sivas – Kars

- **Demir yolu komşu ülke bağlantıları**
  * Suriye – Var
  * İran – Var
  * Ermenistan – Var
  * Bulgaristan – Var
  * Irak – Yok
  * Nahçivan – Yok
  * Gürcistan – Yok
  * Yunanistan – Var

Demir yolu taşımacılığında; inşaat malzemeleri, askerî araçlar, maden ve tahıl taşınırken hassas ürünler (cam, elektronik) taşınmaz.

ULAŞIM

DENİZ YOLU ULAŞIMI

* Deniz yolu ulaşımı en fazla ticarette kullanılır. Bunun sebebi ulaşım maliyetlerinin az olmasıdır.
* Türkiye'nin en büyük serbest ticaret limanı: Mersin Limanı
* Türkiyenin en büyük ağır sanayi ihracat limanı: İskenderun Limanı
* Hinterlandı en dar olan: Sinop Limanı
* Trabzon Limanı, İran'ın transit limanı konumundadır.

HAVA YOLU ULAŞIMI

* En pahalı ve hızlı ulaşım şeklidir.
* En çok turizm amacıyla kullanılır.
* Son yıllarda özel sektör yatırımlarına bağlı olarak havacılık sektörü gelişmektedir.

TİCARET

DIŞ TİCARET

	İhracat (Dış Satım)	143 milyar $
+	İthalat (Dış Alım)	207 milyar $
	Dış ticaret hacmi	(350 milyar $)

* İhracat ve ithalat toplamı dış ticaret hacmini verir (350 milyar $).
* İhracatın ithalattan az olması durumunda dış ticaret açığı yaşanır (–64 milyar $).
* İhracatın ithalattan fazla olması durumunda dış ticaret fazlası yaşanır.
* İhracat rakamlarının ithalat rakamlarına yakın olması durumunda ihracatın ithalatı karşılama oranı fazladır.

Türkiye'nin dış ticaret açığını kapatmak için

* Sanayi yatırım ve ihracatı artırılmalı.
* Teknoloji yatırımı ve ihracatı artırılmalı.
* Dış piyasanın ihtiyaçları tespit edilmeli.
* Yeni pazarlar bulunmalı.
* Pazarlama ve reklam çalışmaları artmalı.

2015 Yılı İhracat ve İthalat Rakamları

* 143 milyar $ → İhracat
* 207 milyar $ → İthalat
* Dış ticaret hacmi → Almanya

İhracat gelirlerinde en büyük pay sanayi ürünlerine aittir.

TURİZM

* 2015 yılında ülkemiz 41 milyon civarında turist çekmiştir.
* Turizm gelirlerinin ve gelen turist sayısının en fazla olduğu bölge Marmara Bölgesi'dir.
* Ülkemizde en fazla turist Almanya'dan gelmektedir. Sonra Rusya'dan gelmektedir.

Projeler içerisinde GAP hem ekonomik hem de sosyal proje kapsamındadır.

BÖLGESEL KALKINMA PROJELERİ

1. Doğu Anadolu Projesi (DAP)

Doğu Anadolu Bölgesi'nin, tarım ve hayvancılığa dayanan 16 ilini kapsayan projedir. Türkiye'nin uygulama alanı en geniş projesidir. Amaçları:

* Meraların ıslahı
* Hayvan soylarının ıslahı
* İç ticarette hayvancılığın öneminin artırılması
* Tarımsal verimliliğin artırılması
* Bölge dışına göçün önlenmesi

2. Zonguldak, Bartın, Karabük (ZBK) Projesi

Projenin amacı verimliliği düşük olan kömür işletmeciliği ile demir - çelik sanayisinin verimliliğini yükseltmek, zarar etmekten kurtarmak, tarım, ticaret ve hayvancılığı geliştirmektir.

3. Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP)

DOKAP kapsamında Ordu - Giresun Havaalanı yapılmıştır (deniz dolgusu).

Proje, sosyoekonomik açıdan az gelişmiş Doğu Karadeniz Bölümü'ndeki Artvin, Bayburt, Giresun, Rize, Gümüşhane, Ordu ve Trabzon illerini kapsar. Amaçları:

* Turizm faaliyetlerini geliştirme
* Bölge kaynaklarına bağlı sanayi geliştirme
* Hayvancılığı geliştirme
* Ulaşım ve iletişim hizmetlerini geliştirme

Bu proje kapsamında Türkiye'nin en uzun motorlu taşıt tüneli olan Nefise Akçelik Tüneli açılmıştır.

DOKAP'a en son eklenen kent Samsun'dur.

TÜRKİYE'DE BÖLGE SINIFLANDIRMASI

Serbest Ticaret Bölgesi

* Mersin, İstanbul, Kayseri, Antalya, İzmir

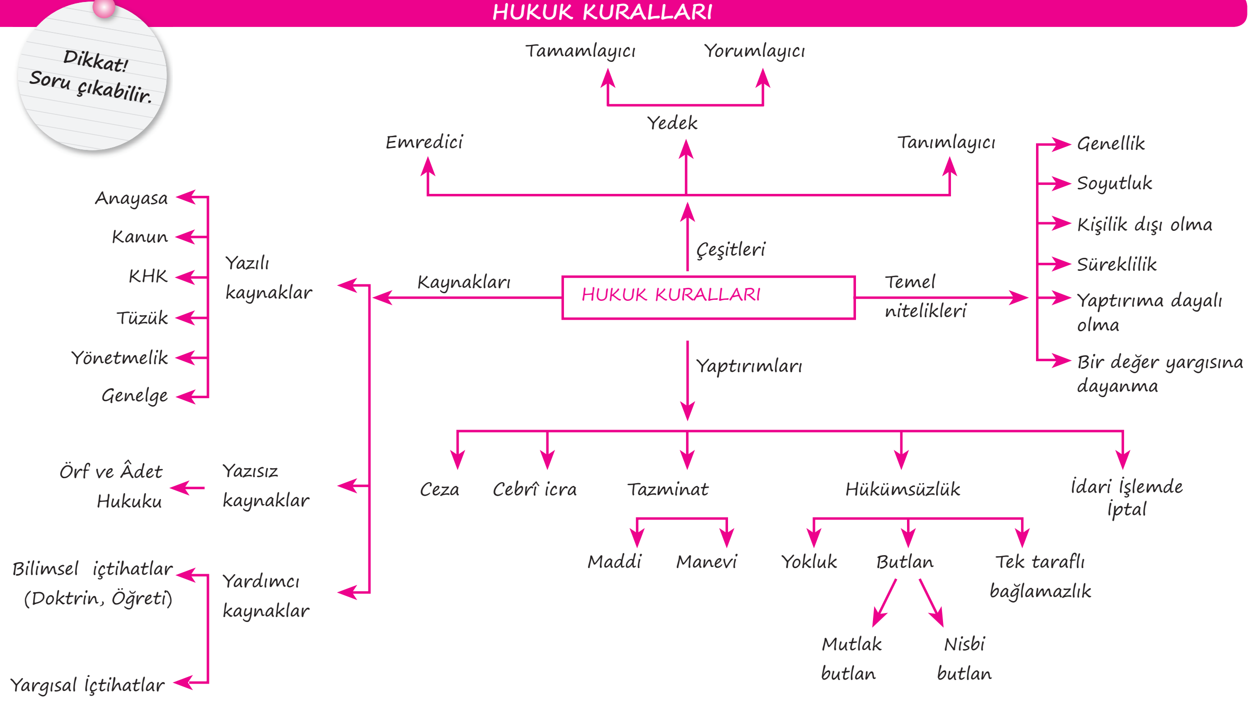
Tarım – Sanayi – Turizm Bölgesi

* Adana, Mersin, Bursa, Balıkesir, İzmir, Aydın çevresi

Ticaret – Turizm – Tarım Bölgesi

* İzmir, Manisa, Kayseri, Nevşehir, Antalya

HUKUK KURALLARI

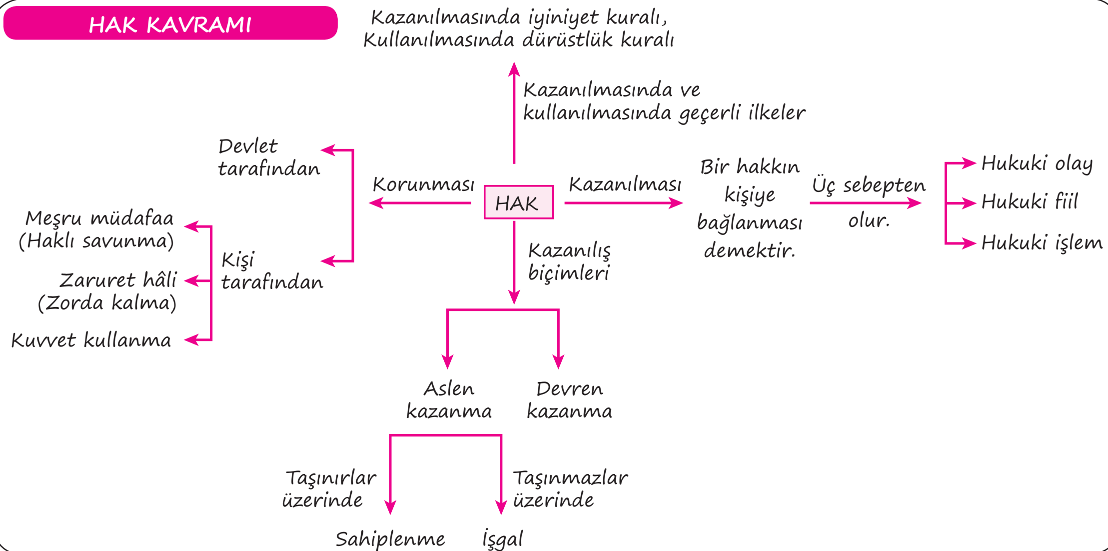

Hâkim Kararı ile Kazanılan Erginlik (Kaza-i Rüşt)

- Hâkim kararı ile kazanılan erginliğin şartları şu şekilde sıralamak mümkündür:
  - ★ 15 yaşını tamamlamış olacak,
  - ★ Küçüğün isteği olacak,
  - ★ Küçüğün menfaatini gerektirecek,
  - ★ Velayet altında ise velisinin rızası, vesayet altında ise vesayet makamı ve denetim makamının izni olacak,
  - ★ Görevli mahkemenin kararı olacak.

Kişinin amcası, halası, dayısı ve teyzesi ile arasında, üçüncü dereceden kardeşiyle arasında ikinci dereceden yan soy kan hısımlığı vardır. Evlenme sonucunda kayın hısımlığı meydana gelir. Ancak evlenenler arasında hısımlık yoktur, eşlerden biri diğerinin hısımlarıyla aynı dereceden kayın hısımı olur.

TBMM'nin Seçim Dönemi

- ✓ TBMM seçimleri 4 yılda bir yapılır.
- ✓ TBMM, bu süre dolmadan seçimin yenilenmesine karar verebileceği gibi anayasada belirtilen şartlar altında cumhurbaşkanı da seçimlerin yenilenmesine karar verebilir.
- ✓ Süresi biten milletvekili yeniden seçilebilir.
- ✓ Yenilenmesine karar verilen Meclisin yetkileri, yeni Meclisin seçilmesine kadar devam eder.
- ✓ Savaş sebebiyle yeni seçimlerin yapılmasına imkân görülmezse, TBMM, seçimlerin 1 yıl geriye bırakılmasına karar verebilir. Geri bırakma sebebi ortadan kalkmamışsa erteleme kararındaki usule göre bu işlem tekrarlanabilir.

İki milletvekili genel seçimi arasında TBMM üyeliklerinde boşalma olması hâlinde yalnızca boşalan üyelikler için yapılan seçime ara seçim denir.

TBMM'nin Toplanması ve Tatile Girmesi

Dikkat! Soru çıkabilir.

- ✓ Türkiye Büyük Millet Meclisi, her yıl ekim ayının ilk günü kendiliğinden toplanır.
- ✓ Meclis, bir yasama yılında en çok 3 ay tatil yapabilir.
- ✓ Meclisin tatil dışında çalışmalarına ara vermesi 15 günü geçemez.
- ✓ Meclis, ara verme veya tatil sırasında, doğrudan doğruya veya Bakanlar Kurulunun istemi üzerine, cumhurbaşkanınca toplantıya çağrılır.
- ✓ Meclis başkanı da doğrudan doğruya veya üyelerin beşte birinin yazılı istemi üzerine, Meclisi toplantıya çağırır.

BU BİLGİ SORU ÇÖZDÜRÜR.

TBMM Başkanlık Divanı, Meclis üyeleri arasından seçilen ;

- ✓ Meclis başkanı,
- ✓ Başkan vekilleri,
- ✓ Kâtip üyeler ve
- ✓ İdare amirlerinden oluşur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi 2 yıl, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi ise o yasama döneminin sonuna kadar devam eder.

Milletvekilliğinin Düşürülmesi

Oylama ile düştüğü hâller:

- Milletvekilliğinden istifa
- Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak 1 ay içerisinde toplam 5 birleşim günü katılmamak
- Milletvekilliği ile bağdaşmayan bir görev veya hizmeti sürdürmekte ısrar etmek

Doğrudan düştüğü hâller:

- Kesin hüküm giyme veya kısıtlanma hâli
- Milletvekilinin cumhurbaşkanı seçilmesi
- Ölüm

ÖNEMLİDİR

- ✓ Cumhurbaşkanı, 40 yaşını doldurmuş ve yükseköğrenim yapmış, TBMM üyeleri veya bu niteliklere ve milletvekili seçilme yeterliliğine sahip Türk vatandaşları arasından, halk tarafından seçilir.
- ✓ Görev süresi 5 yıldır.
- ✓ Bir kimse en fazla 2 defa cumhurbaşkanı seçilebilir.
- ✓ Cumhurbaşkanlığına, TBMM üyeleri içinden veya dışından aday gösterilebilmesi için 20 milletvekilinin yazılı teklifi gerekir.
- ✓ En son yapılan milletvekili genel seçimlerinde geçerli oylar toplamı birlikte hesaplandığında %10'u geçen siyasi partiler cumhurbaşkanlığına ortak aday gösterebilir.
- ✓ Cumhurbaşkanı seçilen kişinin, partisi ile ilişiği kesilir ve TBMM üyeliği sona erer.

YÜKSEK MAHKEMELER

ÖNEMLİDİR

- Anayasa Mahkemesi
- Yargıtay
- Danıştay
- Askerî Yargıtay
- Askerî Yüksek İdare Mahkemesi
- Uyuşmazlık Mahkemesi

BU BİLGİ SORU ÇÖZDÜRÜR.

- YSK, Sayıştay ve HSYK yüksek mahkeme değildir.

ANAYASA MAHKEMESİ

Anayasa Mahkemesi 17 üyeden kurulur. Bu üyelerden 3'ünü TBMM, 14'ünü cumhurbaşkanı seçer.

Mahkeme 2 bölüm ve genel kurul hâlinde çalışır.

Anayasa Mahkemesi üyeleri arasından gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile dört yıl için bir başkan ve iki başkan vekili seçilir. Mahkeme üyeleri 12 yıl için seçilirler. Bir kimse 2 defa Anayasa Mahkemesi üyesi seçilemez.

!ÖNEMLİDİR!ÖNEMLİDİR!ÖNEMLİDİR!

Bakanlar Kurulu, bakanlar ve başbakandan oluşur. **Başbakan;** cumhurbaşkanınca, TBMM üyeleri arasından atanır. **Bakanlar;** TBMM üyeleri veya Meclis üyeleri dışından milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olanlar arasından başbakanca seçilir ve cumhurbaşkanınca atanır; gerektiğinde başbakanın önerisi üzerine cumhurbaşkanınca görevlerine son verilir.

Bakanlar Kurulunun başlıca görevleri şunlardır:

- ✓ Ülkenin genel siyasetini yürütmek
- ✓ KHK ve tüzük çıkarmak
- ✓ Kanun tasarısı hazırlamak
- ✓ Bütçe ve kesin hesap kanun tasarılarını hazırlamak
- ✓ Cumhurbaşkanı başkanlığında olağanüstü hâl ve sıkıyönetim ilan etmek
- ✓ Millî güvenliği sağlamak
- ✓ Silahlı kuvvetleri yurt savunmasına hazırlamak
- ✓ Genelkurmay başkanını seçmek
- ✓ Merkez Bankası başkanını seçmek

NOT: Bakanlar Kurulunun göreve başlaması güvenoyu almasıyla değil, daha öncesinde cumhurbaşkanınca bakanların atanmasıyla gerçekleşir. Güvenoyu göreve başlamanın değil, görevde kalmanın şartıdır.

Bakanlar Kurulunun görevi şu durumlarda son bulur:

- ✓ Bakanlar Kurulunun istifa etmesi
- ✓ Başbakanın görevinin sona ermesi
- ✓ Bakanlar Kurulunun TBMM'de güvenoyu alamaması
- ✓ Bakanlar Kurulunun gensoru sonucu düşürülmesi
- ✓ Bakanlar Kurulunun görev süresinin dolması

NOT: Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimlerinden önce,

- ✓ Adalet bakanı
- ✓ İçişleri bakanı
- ✓ Ulaştırma bakanı görevlerinden çekilir.
- ✓ Anayasa'nın 116. maddesi gereğince cumhurbaşkanının seçimleri yenilemesi durumunda ise Bakanlar Kurulu çekilir ve cumhurbaşkanı geçici Bakanlar Kurulunu kurmak üzere bir başbakan atar.

Bakanlıkların Kurulması ve Bakanlar

- ✓ Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri ve teşkilatı kanunla düzenlenir.
- ✓ Açık olan bakanlıklarla izinli veya özürlü olan bir bakana, diğer bir bakan geçici olarak vekillik eder. Ancak, bir bakan birden fazla bakana vekillik edemez.
- ✓ Herhangi bir sebeple boşalan bakanlığa en geç 15 gün içinde atama yapılır.

Anayasa Mahkemesinin Görev ve Yetkileri

- ✱ Siyasi partilerin kapatılma davalarına bakar.
- ✱ Siyasi partilerin mali denetimini yapar.
- ✱ Milletvekilliğinin düşürülmesi ve dokunulmazlığın kaldırılmasına ilişkin iptal istemlerini karara bağlar.
- ✱ Bireysel başvuruları karara bağlar.
- ✱ Anayasada belirtilen kişileri Yüce Divan sıfatıyla yargılar.
- ✱ Anayasa değişikliklerini sadece şeklen
  Kanunları, hem şeklen hem esasen
  Kanun hükmünde kararnameleri, hem şeklen hem esasen
  TBMM İçtüzüğü'nü, hem şeklen hem esasen denetler.

HÂKİMLER VE SAVCILAR YÜKSEK KURULU

- ✓ Kurulun başkanı adalet bakanıdır.
- ✓ Adalet Bakanlığı müsteşarı kurulun tabii üyesidir.
- ✓ Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu 22 asıl ve 12 yedek üyeden oluşur; üç daire hâlinde çalışır.

Üyeler 4 yıl için seçilir. Üyelerini; cumhurbaşkanı, Yargıtay, Danıştay ve Türkiye Adalet akademisi genel kurulları ile adli ve idari yargı hâkim ve savcıları seçer. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir.

Kurul, adli ve idari yargı hâkim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma, meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma işlemlerini yapar; Adalet Bakanlığının, bir mahkemenin kaldırılması veya yargı çevresinin değiştirilmesi konusundaki tekliflerini karara bağlar ayrıca anayasa ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirir.

İDARİ YAPILANMA			
MERKEZİ YÖNETİM		YERİNDEN YÖNETİM	
Başkent Teşkilatı	Taşra Teşkilatı	Yerel Yerinden Yönetim	Hizmet Yerinden Yönetim
Cumhurbaşkanı ✓ Devlet Denetleme Kurulu ✓ Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği ✓ Cumhurbaşkanı Danışmanlığı ✓ Başyaverlik ✓ Cumhurbaşkanlığı Özel Kalemi **Başbakan** **Bakanlar Kurulu** **Bakanlıklar** **Başkentteki Yardımcı Kuruluşlar** ✓ Danıştay ✓ Sayıştay ✓ Millî Güvenlik Kurulu	**İl Genel İdaresi** ✓ Vali ✓ İl İdare Şube Başkanları ✓ İl İdare Kurulu **İlçe İdaresi** ✓ Kaymakam ✓ İlçe İdare Şube Başkanları ✓ İlçe İdare Kurulu **Bucak İdaresi** ✓ Bucak Müdürü ✓ Bucak Meclisi ✓ Bucak Komisyonu	**İl Özel İdaresi** ✓ Vali ✓ İl Genel Meclisi ✓ İl Encümeni **Belediye** ✓ Belediye Başkanı ✓ Belediye Meclisi ✓ Belediye Encümeni **Büyükşehir Belediyesi** ✓ Büyükşehir Belediye Başkanı ✓ Büyükşehir Belediye Meclisi ✓ Büyükşehir Belediye Encümeni **Köy İdaresi** ✓ Köy Muhtarı ✓ Köy Derneği ✓ Köy İhtiyar Heyeti	**İdari Kamu Kurumları** ✓ Vakıflar Genel Müdürlüğü, Karayolları Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü vb... **İktisadi Kamu Kurumları (KİT)** ✓ İDT, KİK, Bağlı Ortaklıklar, Kamu İştirakleri, Müesseseler: Türkiye İhracat Kredi Bankası, ÇAYKUR, Eti Maden İşletmeleri, DMO, MKEK, Türkiye Şeker Fabrikaları, BOTAŞ, Türkiye Kömür İşletmeleri, TMO, TPAO, TİGEM, TCDD, Posta İşletmeleri Genel Müdürlüğü, DHMİ... **Sosyal Kamu Kurumları** ✓ SGK, Türkiye İş Kurumu, OYAK **Bilimsel, Teknik ve Kültürel Kamu Kurumları** ✓ Üniversiteler, TODAİE, TÜBİTAK; Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, TSE, TRT, Devlet Tiyatroları, Devlet Opera ve Balesi... **Kamu Kurumu Niteliğindeki meslek kuruluşları** ✓ Barolar, Odalar **Bağımsız İdari Otoriteler** ✓ RTÜK, SPK, BTK, BDDK, EPDK, Kamu İhale Kurumu, Rekabet Kurumu, Şeker Kurumu, TAPDK, TMSF, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu

* Tüzükler yalnızca Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılır.
* Tüzüklerin yargısal denetimi Danıştay tarafından yapılır.
* Ülke çapında uygulanacak olan yönetmeliklerin yargısal denetimi Danıştay bunun dışındaki yönetmeliklerin yargısal denetimi idare mahkemelerince yapılır.
* Danıştay Kanunu 24. maddesinde yapılan düzenlemeyle başbakanlık ve bakanlıklarca çıkarılan yönetmelikler tek bir ili kapsıyorsa o ilin idare mahkemesinde yargısal denetimleri yapılır.
* Anayasada yer almasada Bakanlar Kurulu da yönetmelik çıkarabilir.

İdarenin Mal Edinme Yöntemleri

- Kamulaştırma, İstimval, Geçici İşgal, Kamulaştırmasız El Atma, Satın Alma ve Devletleştirmedir.

Memurlara İlişkin Disiplin Cezalarının Hiyerarşik Sıralaması

- Uyarma
- Kınama
- Aylıktan kesme (1/30 – 1/8)
- Kademe ilerlemesinin durdurulması (1 – 3 yıl)
- Devlet memurluğundan çıkarma

Memurluğun Sona Ermesi

- Çekilme ve istifa
- Çekilmiş sayılma
- Memurluktan çıkarma (ihraç)
- Koşullarda eksiklik
- Bağdaşmazlık
- Ölüm
- Emeklilik

Ortak (müşterek) kararname ile yapılan idari işlemler:

* Valinin atanması
* Kaymakamın atanması
* Bir ilçenin komşu il ile olan sınırlarının yeniden düzenlenmesi
* Bir bucağın bağlı bulunduğu ilin değiştirilmesi suretiyle bir ilin sınırının değiştirilmesi
* Bucakların kurulması
* Belediyelerin kurulması

Devlet Memurlarına Verilen Haklar

- İzin hakkı
- Şikâyet ve dava hakkı
- Maaş hakkı
- Güvenlik ve hizmet hakkı
- Sendika hakkı
- Yasalara uygun olmak koşulu ile emeklilik hakkı
- Toplu sözleşme hakkı **(2010 anayasa değişikliği)**
- Uygulamayı isteme hakkı
- Yolluk hakkı
- Çekilme hakkı
- Kovuşturma ve yargılamaya ilişkin özel hükümler
- İsnat ve iftiralara karşı koruma

DEVLET MEMURLARI

Memurlara İlişkin Ödevler

Müspet Ödevler (Yükümlülükler)

- Anayasa ve kanunlara sadakat
- Davranışlarına özen gösterme yükümlülüğü
- Amirlerin emrine itaat
- Resmî belge, araç ve gereçleri iade yükümlülüğü
- Mal bildiriminde bulunma yükümlülüğü
- Hizmeti şahsen ve kesintisiz olarak görme
- Kıyafet mecburiyeti

Menfi Ödevler (Yasaklar)

- Başka görev alma yasağı
- Ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma yasağı
- Taraflı davranma, siyasi faaliyetlerde bulunma yasağı
- Toplu eylem ve hareketlerde bulunma yasağı
- Grev yasağı
- Hediye alma, menfaat sağlama yasağı
- Gizli belgeleri açıklama yasağı
- Ayrıldığı kuruma karşı görev alma yasağı
- Basına demeç verme yasağı

GÜNCEL BİLGİLER

BU BİLGİ SORU ÇÖZDÜRÜR.

- Genellikle buz ve diğer donmuş maddelerden oluşan kuyruklu yıldızların aksine kaya benzeri bir yapıya sahip türünün ilk örneği olan ve güneş sisteminde yeni keşfedilen kuyruksuz kuyruklu yıldız **Manx**'tir.
- Nisan 2016'da Merkez Bankası Başkanlığına seçilen isim **Murat Çetinkaya**'dır.
- 13. İslam Zirvesi İstanbul'da düzenlendi. İslam İş Birliği Teşkilatı 2016 - 2019 arası dönem başkanlığını Türkiye üstlenmiştir.
- Nisan 2016'da **İstiklal Madalyası** verilen şehrimiz **Şanlıurfa**'dır. Ayrıca 13 yıl aradan sonra Bakanlar Kurulu Ankara dışında ilk defa Şanlıurfa'da toplanmıştır.
- 4. Nükleer Güvenlik Zirvesi ABD'nin başkenti Washington'da toplanmıştır.
- Arap Birliğinin yeni genel sekreteri **Ahmed Ebu Gayt** olmuştur.
- Zengin kültürel özelliğinden dolayı **Gaziantep** ve nüfusundan fazla Suriyelileri barındırdığı için **Kilis** Nobel Barış Ödülü'ne aday gösterilmiştir.
- 88. Oscar Ödülleri'nde en iyi film **Spotlight** seçilmiştir. **Leonardo Di Caprio** kariyerinin ilk Oscar Ödülü'nü alarak en iyi erkek oyuncu seçilmiştir. En iyi kadın oyuncu **Brie Larson** seçilmiştir. En iyi yönetmen ise **Alejandro Gonzalez Inarritu** seçilmiştir.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan illerde yaşam endeksi 2015 verilerine göre yaşam endeksinde ilk sırayı **Isparta** almıştır.
- **Köroğlu Destanı** Aralık 2015'te UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsil Listesi'ne alındı.
- 2016 İslam âlemi turizm başkenti **Konya** seçilmiştir.
- UNESCO, Türk Millî Komisyonunun önerisi üzerine 2016 - 2017 sezonunu **Ahmed Yesevi** ve **Fuad Köprülü** yılı ilan etmiştir.
- 2015 **G–20** Zirvesi **Antalya**'da düzenlenmiştir.
- 2016 Türk dünyası kültür başkenti Azerbaycan'ın Şeki şehridir.
- Nisan 2016'da Türkçe Avrupa Birliği'nin 25. resmî dili olmuştur.